

DE ALLMÄNNA DOMSTOLARNA OCH ARBETSDOMSTOLEN 2006

Högsta domstolens, hovrätternas och tings-
rätternas samt arbetsdomstolens
verksamhetsberättelse

*Omslag och layoutmall: Ahoy!
Tryck: Multiprint
Högsta domstolen 2007*

INNEHÅLL

FÖRORD	5
1 LEDNINGENS ÖVERSIKT	7
1.1 ALLMÄNT	7
1.2 TINGSRÄTTERNA.....	10
1.3 HOVRÄTTERNA	13
1.4 HÖGSTA DOMSTOLEN.....	14
1.5 ARBETSDOMSTOLEN	16
2 VERKSAMHETENS VERKNINGSFULLHET - TILLGÅNGEN TILL RÄTTSSKYDD I DE ALLMÄNNA DOMSTOLARNA	17
3 VERKSAMHETENS EFFEKTIVITET, PRODUKTION OCH KVALITETSLEDNING	22
3.1 TINGSRÄTTERNA.....	22
3.2 HOVRÄTTERNA	29
3.3 HÖGSTA DOMSTOLEN.....	33
3.4 ARBETSDOMSTOLEN	35
3.5 OMKOSTNADER OCH KOSTNADSUTVECKLING.....	36
3.6 KVALITETSPROJEKT.....	38
4 HANTERING OCH UTVECKLING AV DE MÄNSKLIGA RESURSERNA	44
5 UTLÅTANDE OM UTVÄRDERING OCH BEKRÄFTELSE I FRÅGA OM DEN INTERNA KONTROLLEN	50
5.1 TINGSRÄTTERNA.....	50
5.2 HOVRÄTTERNA	51
5.3 HÖGSTA DOMSTOLEN.....	52
5.4 ARBETSDOMSTOLEN	53

BILAGOR

FÖRORD

Detta är den i ordningen tredje årsberättelsen som utarbetats om de allmänna domstolar-
nas och arbetsdomstolens verksamhet. Den första årsberättelsen gällde verksamheten
2004. Utarbetandet av berättelsen grundar sig på den reviderade lagstiftningen om stats-
budgeten från 2004.

Verksamhetsberättelsen har utarbetats av en arbetsgrupp i vilken ingick högsta domsto-
lens president Pauliine Koskelo som ordförande, samt hovrättspresidenterna Esko Oika-
rinen, Antero Palaja, Markku Arponen, Lauri Melander, Mikko Könkkölä och Pertti
Nieminen, arbetsdomstolens president Pekka Orasmaa, lagmännen Kauko Huttunen,
Harri E. Mäkinen, Markku Brax, Pekka Laitinen, Leena Tokola och Juha-Matti Murto.
Sekreterare för arbetsgruppen var administrativa juristen Hanna Nikkilä. Tingsrätterna
hörde i samband med utarbetandet av verksamhetsberättelsen.

1 LEDNINGENS ÖVERSIKT

1.1 Allmänt

Med hänsyn till de rådande verksamhetsförutsättningarna har de allmänna domstolarna klarat av sina uppgifter väl under året.

Jämfört med föregående år har personalstyrkan varit sammanlagt 41 årsverken mindre (för tingsrätternas del var skillnaden 33 årsverken, för hovrätternas del 6 årsverken och för högsta domstolens del 2 årsverken). Minskningarna har inte varit en följd av några betydande produktivitsreformer, utan de har i huvudsak berott på finansiellt underskott och till en mindre del på tillfälligheter.

När det gäller de allmänna domstolarna kan de viktigaste aktuella frågorna sammanfattas som följer:

Den otakt som råder mellan tidtabellen för personalminskningsmålen och genomförandet av reformer som påverkar personalbehovet måste rättas till. Personalminskningen måste framskrida i enlighet med de möjligheter produktivitsåtgärderna ger att klara av uppgifterna med mindre folk. Under året har emellertid framför allt notarieuppgifterna, som hör till rättsskipningspersonalen, minskats vid tingsrätterna, trots att det inte har funnits några grunder i anslutning till produktivitsåtgärder, arbetsmängd eller arbetsarrangemang för detta, utan det har varit fråga om åtgärder som beror enbart på det finansiella underskottet.

De finansiella ramarna bör inte dimensioneras enligt en sådan personalutveckling som det inte finns några förutsättningar att genomföra. Genom finansieringskriser uppnås ingen produktivitsökning, utan tvärtom äventyras en utveckling som skulle främja verklig effektivitet och korrigeringen av de rådande regionala snedvridningarna. I det beslut som statsrådet fattade 8.3.2007 om ramarna för statsfinanserna för åren 2008 - 2011 ingår emellertid just ovan nämnda problem. Enligt beslutet ingår årsverkesminskningarna och motsvarande anslagsminskningar enligt produktivitsprogrammet i de

finansiella ramarna. Även enligt ministeriets egna bedömningar kunde de aktuella reformerna jämte personalkonsekvenser, om saker och ting går bra, genomföras kring 2010 och framåt. Rambeslutet innebär emellertid att finansieringen har dimensionerats utgående från att domstolarnas hela personal redan dessförinnan skulle minskas permanent med ungefär 130 årsverken och att en nettominskning med 207 årsverken skulle åstadkommas före 2011. Från ministeriets sida har det upprepade gånger framhållits att avsikten inte är att säga upp någon. Rambeslutet innebär å andra sidan att full finansiering inte har reserverats för utgifterna för personalens löner. Det finns inget svar på frågan vilka slutsatser domstolarnas personal borde dra av denna situation och hur avsikten är att faktiskt sköta dessa saker under de närmaste åren.

För att verksamhetsförutsättningarna skall fås att motsvara de tvingande krav som riktas mot verksamheten måste organisationsstrukturen förnyas, i första hand på tingsrättsnivå. Detta är nödvändigt också för att behandlingen av ostridiga fordringsmål och inskrivningsärenden som gäller fastigheter skall kunna omorganiseras med hjälp av elektroniska funktioner. När det gäller dessa reformer måste man gå fram beslutsamt och snabbt.

Skapandet av större enheter kräver en övergripande lösning och att den genomförs systematiskt. När den planeras måste man beakta kostnaderna för reformen, de resurser som behövs för att genomföra reformen, frågor i anslutning till personal- och lokalarrangemangen, informationshanteringssystemen och ett bättre utnyttjande av dem, eventuella nödvändiga ändringar i arbetsmetoderna, den interna organisationen hos de ombildade enheterna, förberedelser för personalavgången samt tingsrätternas arbete och ledningen av dem i förändringssituationen.

Ett ytterligare problem särskilt med tanke på produktivetsprogrammet är att det i själva verket skulle behövas mera personal vid domstolarna. Det har också anvisats flera tjänster för förvaltningsrättsskipningen, och t.ex. reformen av barnskyddslagen torde medföra ytterligare behov. När man samtidigt ändå utgår ifrån att den totala personalen borde minskas i enlighet med produktivetsprogrammet, hamnar man i en ohållbar situation. Det är inte möjligt att under de närmaste åren minska de allmänna domstolarnas personal så mycket att det skulle kompensera de samtidigt rådande behoven av att öka personalen och dessutom ge de eftersträvande nettominskningarna av personalantalet.

Situationen är tvärtemot den att det råder en klar regional obalans inom sektorn för de allmänna domstolarna, som tar sig uttryck i anhopningar och utdragna behandlingstider i synnerhet vid tingsrätterna i huvudstadsregionen och Helsingfors hovrätt jämfört med resten av landet. Dessa problem går inte att undanröja utan resursförstärkningar. Samtidigt måste det ses till att även domstolarna i landets övriga områden anvisas tillräckliga resurser så att de kan sköta sina uppgifter.

Med tanke på hovrätternas arbetssituation och de personalmål som satts i produktivtetsprogrammet är det viktigt att få till stånd lagändringar som rationaliserar ändringsökandet så snabbt som möjligt.

Ett effektivt rättsskydd och en resultatrik verksamhet vid domstolarna är till stor del beroende av en högklassig personal. Den allt hårdare konkurrensen om kompetent och utvecklingsduglig arbetskraft förutsätter att domstolarnas verksamhet tryggas på ett hållbart sätt som motsvarar uppgiftskraven. Det är också nödvändigt att utveckla behörighetssystemet för domare på ett sätt som garanterar att bästa möjliga personalmaterial fås till rättsskipningsuppgifter och främjar att domarkarriären öppnas även för jurister utanför domstolväsendet.

Utvecklingsbehoven är stora när det gäller domstolarnas data- och ärendehanteringssystem. För att främja produktiviteten borde det snabbt satsas på moderna system som betjänar användarnas behov och vilkas kompatibilitet och funktionsduglighet tillsammans med justitiemyndigheternas andra system likaså borde tryggas på behörigt sätt.

Förnyandet av data- och telefontrafiksystemen hade inte förberetts tillräckligt. Det har också funnits betydande brister i de dataadministrationstjänster som tillhandahållits domstolarna. Följden har varit avsevärt merarbete samt tomgång vid domstolarna.

Behovet av utbildning som motsvarar domstolarnas och personalens behov är fortlöpande. Stressen och strävandena att effektivera funktionerna framhäver ytterligare viktigen av att innehållet i den utbildning som erbjuds planeras omsorgsfullt med beaktande av behoven hos domstolarnas personal.

1.2 Tingsrätterna

En högklassig och snabb behandling av mål och ärenden vid tingsrätterna skapar en grund för tillgodoseende av rättsskyddet vid de allmänna domstolarna. Högkvalitativa avgöranden och en snabb behandling av ärendena kräver rätt allokerade resurser samt smidiga och resurssnåla arbetssätt.

Under verksamhetsåret fick tingsrätterna ta emot sammanlagt 814 213 mål och ärenden medan de avgjorde 805 982 mål och ärenden. Antalet inkomna mål och ärenden ökade med ungefär 6 % och antalet avgjorda mål och ärenden med ungefär 4 % jämfört med året innan. I slutet av verksamhetsåret var 89 882 ärenden anhängiga vid tingsrätterna. Det inkom sammanlagt 62 796 egentliga brottmål till tingsrätterna medan 63 573 brottmål avgjordes (av dem var 55 945 avgöranden i sak). Antalet brottmål har minskat något jämfört med föregående år. Det inkom 164 331 tvistemål medan 158 997 tvistemål avgjordes. Antalet tvistemål har i sin tur ökat jämfört med 2004 och 2005.

I huvudstadsregionen har antalet mål och ärenden ökat mera än i hela landet sammanlagt. Exempelvis vid Esbo tingsrätt har antalet mål och ärenden ökat med 16 %, vid Vanda tingsrätt med 13 % och vid Helsingfors tingsrätt med 9 %. Målen är samtidigt mera omfattande och krävande än tidigare. Inom Helsingfors hovrätts domkrets inkom sammanlagt 2979 omfattande tvistemål medan avgörande meddelades i 2999 ärenden. Behandlingen av omfattande mål kräver mera tid och resurser. Dylika tviste- och brottmål måste behandlas i större sammansättningar, så att kvaliteten på avgörandena kan garanteras. Vid Helsingfors tingsrätt tog exempelvis huvudförhandlingarna i flera omfattande ekonomiska brott 1-3 månader och det beräknas att det användes 11 domarårsverken för dem.

År 2006 indrogs ungefär 30 notarie- och tingsfiskalstjänster vid tingsrätterna. Eftersom antalet mål och ärenden ökat ytterligare, har indragningen av tjänster ökat den återstående personalens arbetsmängd. Detta bidrar till att försvåra de personalminskningar som statsrådet förutsätter under kommande år. Tingsrätternas personal borde inte minskas i en situation där det inte finns några konkreta förutsättningar att minska arbetsmängden. Personalbesparingar kan endast i begränsad utsträckning åstadkommas genom att arbetssätten utvecklas och teknik utnyttjas i ökad utsträckning. Strukturella reformer är nödvändiga och brådskande.

För att minska tingsrätternas arbetsmängd och öka produktiviteten infördes 1.10.2006 ett skriftligt förfarande i brottmål. Fram till utgången av året hade i hela landet 1462 brottmål avgjorts skriftligt. De skriftliga ärendenas andel av avgörandena i sak i brottmål var 9,6 % i hela landet. Inom Helsingfors hovrätts domkrets avgjordes ungefär 6,1 % av brottmålen vid skriftligt förfarande. Motsvarande siffra i Kouvola och Rovaniemis hovrätters domkretsar var ungefär 13 %. Det är ännu för tidigt att säga något om orsakerna till dessa skillnader. I hela landet var domarnas andel av de brottmål som avgjorts vid skriftligt förfarande ungefär 70 % och notariernas och tingsfiskalernas andel ungefär 30 %. Även här fanns det regionala skillnader. Det är skäl att fortfarande följa med användningen av skriftligt förfarande samt utreda orsakerna till de regionala skillnaderna. Reformen får inte leda till att enklare ärenden överförs från notarierna för att avgöras av domarna. Av denna orsak vore det också skäl att styra förfarandet. Tills vidare har reformen inte lättat tingsrätternas totala arbetsmängd. Om det skriftliga förfarandet lyckas minskar det utgifterna för nämndemannasammansättningar samt behovet av geografisk tillgänglighet medan det ökar tingsrätternas produktivitet.

Möjligheten att höra målsäganden och vittnen när svaranden uteblivit från rätten utan att meddela förhinder har i någon mån underlättat behandlingen av brottmål. Å andra sidan har den nya lagen om verkställighet av reststraff visat sig vara mycket problematisk och har bidragit till att försvåra beslutsfattandet i brottmål.

Lagen om medling i tvistemål i allmänna domstolar trädde i kraft 1.1.2006. I hela landet inkom 157 ansökningar om inledande av medlingsförfarande under verksamhetsåret. I fråga om anhängiga tvistemål gjordes 40 ansökningar om medling. Domstolen har stadfäst förlikning i ungefär 40 ärenden. Siffrorna var så små 2006 att medlingen åtminstone inte under det första året har haft någon inverkan på tingsrätternas arbete. De låga medlingssiffrorna tyder på att det nya medlingsförfarande ännu inte är allmänt känt. Spridning av information om medlingsförfarande kunde utöka användningen.

Den nya aktiebolagslagen trädde i kraft 1.9.2006. Där koncentrerades ärenden som skall avgöras med stöd av aktiebolagslagen till några stora tingsrätter. Ändringens inverkan på tingsrätternas verksamhetsmiljö torde synas klarare först under kommande år.

När det gäller ändringar i verksamhetsmiljön hör interna samhälleliga förändringar, internationaliseringen, informationssamhällets snabba utveckling samt den åldrande befolkningen till de mest centrala. De avspeglar sig både i fördelningen av ärenden mellan

tingsrätterna och i ärendenas art och även tingsrätternas arbetssätt. Den ökande internationaliseringen för med sig ett ökat behov av hjälp med utlämningar och beslag samt annan rättshjälp och ett ökat antal rättegångar där man utnyttjar videoteknik över gränserna. Också på civilrättens område har domarnas internationella nätverk och växelverkan ökat under verksamhetsåret och kommer att öka även i fortsättningen.

Användningen av videoteknik har ökat under rättegångarna, men en mera omfattande användning har hämmats av bristen på utrustning. I vissa tingsrätter har man varit tvungen att ty sig till lånad utrustning. Situationen har bidragit till att höja tröskeln för att utnyttja videoteknik även i sådana situationer då den skulle leda till klara kostnadsbesparingar. Det borde vara möjligt att utnyttja videoteknik i alla tingsrätter. Möjligheten att höra vittnen per telefon har gjort det lättare att ordna sammanträden och i viss mån sänkt vittneskostnaderna.

Efterfrågan på service koncentreras i allt högre grad till bosättningscentrumen och huvudstadsregionen, något som också ökningen av invånarantalet avspeglar. Invånarantalet i Helsingfors ökade med ungefär 3700 invånare 2006 och merparten av dem var invandrare. Detta ökar antalet mål och ärenden och tolkningsbehovet.

Resultatet av domstolarnas verksamhet bedöms på grundval av antalet inkomna och avgjorda ärenden per år samt antalet ärenden som överförs till följande år. Ett viktigt mått på resultatet är också hur länge ärendena dröjer, dvs. hur snabbt de avgörs. De mätare som nu används för att beskriva domstolarnas produktivitet och lönsamhet är emellertid bristfälliga och ger endast en riktgivande jämförelsegrund.

Tingsrätterna strävar efter att effektivera sin verksamhet genom fortlöpande utvecklingsarbete. Exempelvis vid Helsingfors tingsrätt har man i anslutning till reformen av statens lönesystem försökt hitta sätt att utveckla arbetet och inlett planeringen av det teamarbete som överenskommit i resultatavtalet. Lagmännen vid samtliga tingsrätter har deltagit i omfattande ledarutbildning vid justitieministeriet och ledarutbildning har också genomförts internt åtminstone vid de största tingsrätterna.

När det gäller kvalitetsledning samt hantering och utveckling av de mänskliga resurserna har de enhetsvisa personalplanerna genomförts medan jämställdhetsplanerna och datasäkerhetsplanerna har förstärkts och försetts med anvisningar. Satsningar har gjorts

på arbetshälsan. Det nya lönesystemet har införts 1.12.2005, men löner enligt de nya lönesystemen har betalats endast vid några tingsrätter.

1.3 Hovrätterna

Arbetsituationen vid hovrätterna har utvecklats i positiv riktning under verksamhetsåret. Till utvecklingen bidrog i hög grad att det till hovrätterna inkom ungefär 5 % mindre såväl tviste- som brottmål än föregående år. Antalet avgjorda ärenden minskade med knappt 4 %, men även antalet anhängiga ärenden vid årsskiftet minskade med ungefär 7 %. Antalet gamla mål minskade betydligt, ungefär 21 %. Den genomsnittliga behandlingstiden vid hovrätterna var ungefär 7,7 månader.

De olika hovrätternas relativa andelar av antalet inkomna mål och ärenden har förblivit ungefär likadana de senaste åren. Efter att domkretsgränsen ändrades har Helsingfors hovrätts andel förblivit något under 30 %. Även Åbo hovrätts domkrets andel har förblivit oförändrad.

Antalet avgjorda mål och ärenden minskade jämfört med föregående år och även produktiviteten minskade något. Klarläggandet av användningsområdet för sållningsförfarandet har minskat andelen sållningsärenden och ökat andelen ärenden som avgjorts vid huvudförhandling. En rationellare allokering av resurserna i detta avseende förutsätter att lagstiftningen revideras och övergång till ett system med besvärstillstånd. Exempelvis i Vasa har antalet huvudförhandlingar ökat hela tiden och var ungefär 35 % av alla mål och ärenden 2006. I Helsingfors var motsvarande siffra 25,2 %. Medeltalet för hela landet var 29 %. Andelen sållningsavgöranden var åter 13,8 %.

Hovrätterna höll sammanlagt 794 reseting och de ökade med 137 jämfört med föregående år. Under verksamhetsåret var resetingens andel av huvudförhandlingarna ungefär 60 % i Rovaniemi och åter ungefär 8 % i östra Finland. I hela landet var resetingens andel av huvudförhandlingarna 20,9 %. Resetingen är av betydelse för en jämlik tillgång till service. Antalet reseting avspeglar sig dock i domstolarnas resursbehov och inverkar på hur personalen orkar i arbetet.

1.4 Högsta domstolen

Vid högsta domstolen minskade antalet inkomna mål och ärenden, medan åter antalet avgjorda mål och ärenden ökade klart. Antalet oavgjorda ärenden i slutet av året (balansen) var således väsentligt lägre än uppskattat (uppskattning 1600, faktiska antalet 995). Balansutvecklingen var således mycket gynnsam och balansen lägre än någonsin sedan slutet av 1980-talet.

Under året beviljades 169 besvärstillstånd, vilket är av samma storleksklass som föregående år men mindre än 2004, då antalet beviljade besvärstillstånd var det högsta under innevarande årtionde (beroende framför allt på införandet av sällningsförfarandet vid hovrätterna). Andelen besvärstillstånd som beviljats på prejukatsgrund var högre under verksamhetsåret än tidigare år.

Antalet publicerade avgöranden i sak, dvs. prejudikat, var 110 och alltså färre än under tidigare år. I de publicerade avgörandena var antalet ärenden där det enda eller ett prejudikatstema gällde rättegångsförfarandet färre än föregående år. Behovet av prejudikatsstyrning när det gäller processuella frågor har länge varit stort på grund av reformerna av lagstiftningen om rättegångsförfarandet. En nedåtgående trend skulle vara positiv. Av de publicerade avgörandena gällde hälften brottmål och hälften andra mål och ärenden.

Antalet opublicerade avgöranden i sak – alltså andra än prejudikat – var ungefär 70. Av dem gällde en del (drygt 10 %) fall där samma rättsfråga skulle avgöras som i ett ärende som publicerats separat som prejudikat (målansamlingar).

I övrigt gällde de opublicerade avgörandena till stor del fall där man har varit tvungen att bevilja besvärstillstånd på grund av klagan eller återbrytande för att rätta till fel som inträffat i hovrätterna. Jämfört med föregående år minskade antalet dylika avgöranden. I bakgrunden syns särskilt att 2005 behandlades ett stort antal ärenden gällande hovrätternas sällningsförfarande. Även under verksamhetsåret förekom det emellertid ett flertal (15 eller ungefär 20 % av de opublicerade avgörandena) opublicerade avgöranden som gällde sällningsförfarandet liksom ordnandet av huvudförhandling. En sammanlagt lika stor del av de opublicerade avgörandena gällde andra processuella frågor samt rättegångskostnader och rättshjälp.

Antalet avgöranden i sådana besvärärenden där högsta domstolen var andra rättsinstans var ungefär 30. Under verksamhetsåret gällde många av dessa tjänsteåtalsärenden som privatpersoner anhängiggjort mot rättsskipningspersonal.

Av alla ärenden som var föremål för ett avgörande i sak skulle det i 38 % av fallen också eller endast avgöras processuella frågor, medan det i ungefär 62 % av fallen skulle avgöras endast materiella rättsfrågor.

De genomsnittliga behandlingstiderna förkortades i fråga om besvärstillståndsärenden (med andra ord ärenden där besvärstillstånd inte beviljades). Den genomsnittliga behandlingstiden för alla besvärstillståndsärenden var 4,9 månader (5,2 mån.). Den genomsnittliga behandlingstiden för tvistemål var 4,4 månader, för brottmål 4,6 månader och för försäkringsärenden knappt 7,8 månader. I fråga om tvistemål meddelades i 82 % och i fråga om brottmål i 75 % av fallen avgörandet att besvärstillstånd inte beviljats inom en tid som understeg 6 månader.

I fråga om besvärärenden, dvs. där besvärstillstånd hade beviljats och där ett avgörande i sak meddelades, förlängdes den genomsnittliga behandlingstiden (16,7 månader inklusive tiden innan besvärstillstånd beviljats) jämfört med föregående år (15,3 mån.). Till denna del är det dock skäl att beakta att det betydande antalet ärenden som gällde sällningsförfarandet under tidigare år var ägnat att förkorta den genomsnittliga behandlingstiden. År 2006 avgjordes också ovanligt många (sex) sådana ärenden vilkas avgörande var beroende av EG-domstolens förhandsavgörandeförfarande, vilket förlängde behandlingen. Om dessa ärenden inte beaktas var den genomsnittliga behandlingstiden för besvärärenden 15,8 månader. Av avgörandena i sak var två tredjedelar sådana där behandlingstiden för målet inklusive besvärstillståndsfasen var under 18 månader.

Antalet ärenden som gällde extraordinärt ändringssökande minskade med en dryg tredjedel. Detta berodde på den lagändring som trädde i kraft vid ingången av 2006 genom vilken behörigheten till vissa delar överfördes till lägre rättsinstanser. Av de ärenden som gällde extraordinärt ändringssökande ledde mindre än 15 % till att det aktuella avgörandet återbröts eller undanröjdes.

1.5 Arbetsdomstolen

Antalet mål och ärenden som anhängiggjordes vid arbetsdomstolen ökade under hela 2000-talet ända till 2005. År 2006 blev trenden åter uppåtgående. Utvecklingen har lett till att även antalet oavgjorda ärenden har uppvisat en ökning. I synnerhet under 2006 har balansen utvecklats i ogynnsam riktning. Det ökade antalet ärenden har också avspeglats i behandlingstiderna och de mål som satts för dem nåddes inte. De ärenden som måste behandlas i brådskande ordning lyckades man fortfarande behandla snabbt men behandlingstiderna för övriga ärenden förlängdes så att 2006 var den genomsnittliga behandlingstiden för alla ärenden 5,5 månader.

Inga betydande förändringar har inträffat i arten av de ärenden som behandlas vid arbetsdomstolen. Av de behandlade ärendena gällde ungefär en tredjedel brott mot fredsplikten. Andra betydande ärendegrupper var olika tvister som gällde tolkning av och brott mot lönebestämmelserna och meningsskiljaktigheter som berodde på avslutande av anställningsförhållanden. Arbetsdomstolen behandlar i princip stridigheter som beror på arbets- och tjänstekollektivavtal. När avtalsparterna allmänt har kommit överens om att olika arbetslagar skall tillämpas som en del av avtalet, blir arbetsdomstolen också tvungen att ta ställning till många frågor som hör till arbetslagstiftningen och vilkas avgörande annars faller inom de allmänna domstolarnas behörighet. Detta händer ofta innan motsvarande fråga har hunnit till högsta domstolen den normala besvärsvägen. Till dessa har hört t.ex. vissa frågor i anslutning till uppsägningskydd och tid för väckande av talan. Arbetsdomstolens avgöranden styr således även praktiken i dessa ärenden.

Arbetsdomstolen arbetar i två sammansättningar, av vilka den ena har presidenten och den andra arbetsdomstolsrådet som ordförande. År 2006 genomfördes en principiellt viktigt reform som stärkte arbetsdomstolens oavhängighet, när ordförandetjänsterna permanentades och det bestämdes att de skulle tillsättas ordinarie fr.o.m. 1.1.2007.

2 VERKSAMHETENS VERKNINGS- FULLHET – TILLGÅNGEN TILL RÄTTSSKYDD I DE ALLMÄNNA DOMSTOLARNA

Utgångspunkt

Med stöd av 21 § i grundlagen och artikel 6 i den europeiska människorättskonventionen är staten skyldig att garantera var och en tillgång till rättsskydd på det sätt som de nämnda bestämmelserna förutsätter. De skyldigheter som följer av dessa bestämmelser är mycket konkreta till sitt innehåll, eftersom de bestäms utgående från den europeiska människorättsdomstolens omfattande och detaljerade tolkningspraxis samt grundlagsutskottets ställningstaganden som styr den nationella lagstiftningen. De långt gående kraven på rättsskyddssystemets funktionsduglighet är således en följd av juridiskt bindande normer på grund- och människorättsnivå.

Detta betyder att omsorgen om tillgången till rättsskydd inte är ett samhälleligt valfritt effektivitetsmål, utan en fortlöpande förpliktelse för staten.

Bedömningsproblem

I synnerhet när det gäller tvistemål ger en granskning av de mål som de facto anhängiggjorts vid domstolarna oundvikligen en bristfällig bild av det sätt på vilket tillgången till rättsskydd förverkligas. Många rättsskyddsbehov blir helt och hållet utanför domstolsförfarandet på grund av rättegångskostnaderna och kostnadsrisken. Å andra sidan blir domstolarna också tvungna att behandla ärenden som drivs av andra incitament än faktiska rättsskyddsbehov.

Frågan om hur rättsskyddet tillgodoses i rättegångarna är en mångfasetterad fråga som det inte är möjligt att granska med enkla statistiska mått.

För det första har rättsskyddet en materiell och en procedurmässig sida. Avgörandet kan vara felaktigt enligt den materiella rätten, fastän förfarandet skulle vara korrekt. Å andra sidan betyder ett procedurfel inte nödvändigtvis att slutresultatet av avgörandet skulle vara felaktigt. Inte heller på grundval av processens längd går det att dra några slutsatser om orsakerna till dröjsmålet eller om avgörandets kvalitet i övrigt. De statiska uppgifter om ändringssökande berättar inte heller vad som varit grunden för eller det faktiska behovet av ändringssökande. Inte ens slutresultatet av ändringssökandet ger nödvändigtvis en korrekt bild av detta.

För det andra står i såväl tviste- som brottmål i allmänhet två parter mot varandra – i tvistemål käreande och svarande, i brottmål åtalad och målsägande. Varderas rättsskydd bör tillgodoses på behörigt sätt, i såväl materiellt som processuellt hänseende. När man granskar saken ur olika parter synvinkel tillgodoses emellertid rättsskyddet inte nödvändigtvis optimalt för bägges del. Exempelvis om ändringssökande inte leder till att slutresultatet ändras, har det ur den vinnande partens synvinkel bara framskjutit rättsskyddet, medan ändringssökandet ur motpartens synvinkel åter har kunnat vara en nödvändig rättsskyddsgaranti trots att slutresultatet inte har ändrats till hans fördel. Att rättegången förlängs med hjälp av processuella eller andra medel kan ligga i den ena partens intresse, medan inverkan åter är den motsatta med tanke på den andra partens ställning. Perspektiven när det gäller förverkligande av rättsskyddet är således delvis bundna till ur vems synvinkel saken granskas och samma sak, t.ex. ändringssökande eller andra processuella rättigheter, kan ses som positiv eller negativ beroende på partsställning och granskningsperspektiv.

Den tid det räcker att behandla ett ärende berättar i sig inte heller huruvida kraven på parternas rättsskydd har uppfyllts på behörigt sätt i rättegången. Ärendets art, t.ex. dess omfattning och svårighetsgrad, inverkar mycket på hur länge det är motiverat att rättegången räcker och det finns stora skillnader mellan olika ärenden i detta avseende. Rättegångens längd berättar inte heller om förfarandet och avgörandet har varit korrekt.

Problem med rättegångarnas längd

Enligt den europeiska människorättsdomstolens avgörandepraxis, som berör artikel 6 i den europeiska människorättskonventionen, skall staten ordna sådana förutsättningar för det statliga rättsväsendet att den nämnda artikelns krav på rimliga behandlingstider upp-

fylls. Otillräckliga resurser, missförhållanden i organisationsstrukturen, problem med processlagstiftningen eller –praxis eller andra funktionella brister är inte några ”eftergiftsgrunder”, utan tvärtom saker som måste fås i skick, så att kraven i artikel 6 kan uppfyllas. Rättsskyddets ställning som en grundläggande och mänsklig rättighet betyder uttryckligen att verksamhetsförutsättningarna måste anpassas till kraven på rättsskydd i stället för att nivån på rättsskyddet blir beroende av de rådande verksamhetsförutsättningarna. Bakom de rådande problemen kan man också skönja det faktum att denna grundläggande utgångspunkt inte har erkänts eller beaktats tillräckligt hos oss, trots att människorättskonventionen har varit i kraft ända sedan 1990 och det är mera än ett decennium sedan den nationella reformen av de grundläggande fri- och rättigheterna genomfördes. Tvärtom råder det en strävan att minska rättsväsendets finansiering och personal, trots att man inte först har fått till stånd strukturella och funktionella förutsättningar för dylika åtgärder.

När tillgången till rättsskydd bedöms utgående från rättegångarnas längd – vilket i sig på många sätt är ett bristfälligt granskningssätt – kan man i ljuset av statistiska utredningar om behandlingstiderna konstatera att problemen klart är koncentrerade till framför allt huvudstadsregionen. Antalet behandlade ärenden och även omfattande och svåra ärenden är störst där det finns mest befolkning, näringsliv och andra funktioner. Det råder alltså regional obalans när det gäller tillgången till rättsskydd och problemen är delvis strukturella. Man kan också se att orsakerna till anhopningen av ärenden inte är tillfälliga, utan problemen med överlånga rättegångar kommer att fortsätta. Problemen hotar t.o.m. att förvärras, om domstolarnas finansiering och personal minskas utan att det finns funktionella förutsättningar för detta.

De bakomliggande orsakerna till de överlånga processerna har inte kunnat lokaliseras till några bestämda faser eller annars till några sådana enskilda faktorer, som man skulle ha kunnat ingripa i för att undanröja problemen. Dröjsmål har inträffat i olika faser och delvis av varierande orsaker när det gäller olika fall. Den ovan nämnda regionala koncentrationen av problem är det mest iögonenfallande draget i detta sammanhang.

En arbetsgrupp under ledning av Helsingfors hovrätts president Lauri Melander har utrett olika sätt att förhindra överdrivet utdragen behandling av ärenden och göra processerna smidigare. Framför allt problemen i huvudstadsregionen kan dock inte lösas enbart med dylika metoder, utan det är också en fråga om tillräckliga resurser och deras fördelning.

Den arbetsgrupp som har berett rättsmedel som kan erbjudas när rättegången drar ut oskäligt på tiden har föreslagit ett gottgörelsesystem i efterhand och dessutom att en förebyggande dröjsmålsklagan införs. Till denna del måste det konstateras att dröjsmålsklagan är en dålig lösning i en situation där det förekommer strukturella problem i anslutning till rättegångarnas längd, som fallet är i huvudstadsregionen. Med hjälp av dröjsmålsklagan kan man inte få till stånd en lösning som skulle fungera med tanke på helheten när anhopningen av ärenden och utdragna behandlingsfaser inte beror på tillfälliga orsaker. Behandlingen av dröjsmålsklagan belastar tvärtom samma avgörande-kapacitet som behövs för att genomföra själva rättegångarna. Dröjsmålsklagan är ett ändamålsenligt rättsskyddsarrangemang efter att de strukturella problemen först har lösts.

Tryggande av tillgången till rättsskydd

För att rättsskyddet skall tillgodoses förutsätts att såväl de materiella som de procedurmässiga rättigheterna tillgodoses och dessutom att rättegången slutförs inom rimlig tid. För att tillgången till rättsskydd skall kunna bedömas på ett vettigt sätt måste systemet granskas som en helhet.

Rättsskyddet kan tillgodoses väl endast om hela systemet fungerar ändamålsenligt till alla delar. Det förutsätter att aktörerna har en klar uppgift i respektive skede av processen och att den kan skötas på behörigt sätt. Med avseende på såväl tillgodoseendet av rättsskyddet som resursanvändningen och produktiviteten är verksamheten resultatgivande och systemet effektivt om man i respektive rättsinstans kan koncentrera sig på de frågor som är rätta med tanke på den egna uppgiften och så litet resurser som möjligt måste användas på frågor som är ”fel” med tanke på den grundläggande uppgiften.

För domstolarnas del betyder detta att

- tingsrätterna måste besitta en stark funktionsförmåga och yrkesskicklighet i såväl materiella som processuella frågor
- hovrätterna måste kunna koncentrera sig på ny behandling av sådana frågor där behovet av ändringssökande förutsätter det

- högsta domstolen måste kunna koncentrera sig på ärenden som är förknippade med behov av prejudikat.

Omvänt sett betyder detta att det inte skulle få förekomma sådana svagheter i tingsrätternas verksamhet eller i lagstiftningen som gör att hovrätten på nytt måste sätta sig in i andra frågor än frågor om ändringssökande som är motiverade av rättsskyddsskäl eller med tanke på lagtolkningen. På motsvarande sätt betyder det att det inte skulle få förekomma sådana svagheter i hovrätternas verksamhet som gör att högsta domstolen i avsevärd grad blir tvungen att bevilja besvärstillstånd på andra grunder än prejudikatsgrunder för att rätta till sådana fel i lagtillämpningen som gör att det föreligger en grund för klagan eller återbrytande i ärendet.

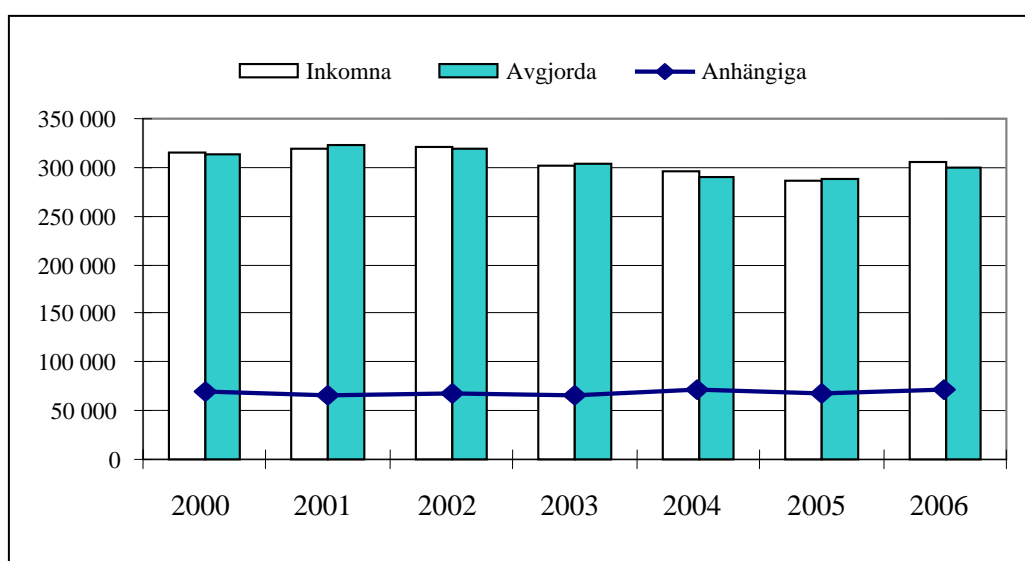
I den mån det inträffar fel i den första rättsinstansen är det klart att de måste rättas till i hovrätten. Med tanke på rättsskyddssystemets effektivitet liksom också rättegångarnas längd och rättegångskostnaderna är det emellertid viktigt att det inte förekommer sådana brister i rättsinstansernas verksamhet som i onödan ger anledning till åtgärder från besvärsinstansens sida.

Med tanke på tillgången till rättsskydd och rättsskyddets effektivitet är det därför nödvändigt att genomföra sådana strukturella reformer som förstärker tingsrätternas funktionsförmåga och klarlägger hovrätternas roll som besvärsinstans. Samtidigt måste man se till att utvecklingen inte genom underdimensionerad finansiering styrs i motsatt riktning, där tingsrätternas försämrade funktionsförmåga leder till alltför stor belastning på besvärsinstanserna och inte till faktiska besparingar.

3 VERKSAMHETENS EFFEKTIVITET, PRODUKTION OCH KVALITETSLEDNING

3.1 Tingsrätterna

Till tingsrätterna inkom sammanlagt något flera ärenden 2006 än föregående år. Det kom sammanlagt 306 097 civil- och straffrättsliga ärenden, dvs. 7 % mera än föregående år. Av de ärenden som kommer till tingsrätterna är fastighetsärendena en viktig ärendegrupp som man ser till antalet – men inte i samma proportion om man ser till arbetsmängden. År 2006 inkom 508 116 fastighetsärenden, dvs. ungefär 25 500 fler än föregående år. Tingsrätterna avgjorde sammanlagt 805 982 ärenden, dvs. något färre än vad som kom in. Sålunda ökade antalet anhängiga ärenden något.

Brott- och civilmål i tingsrätterna 2000-2006

Tingsrätterna	Utfall 2004	Utfall 2005	Utfall 2006	Jfr m. f. år	Mål/uppsk. 2006	Jfr m. mål.
Inkomna ärenden (st.)	760 715	767 702	814 213	6 %	838 120	-3 %
Avgjorda ärenden (st.)	757 259	773 836	805 982	4 %	835 522	-4 %
Anhängiga ärenden vid årets slut (st.)	90 118	83 262	89 882	8 %		
Arbetsmängd (det arbetsmängdskorrigerade antalet avgjorda ärenden)	177 754	175 912	174 911	-1 %	182 647	-4 %
Anställda (årsv.)	2 235	2 203	2 170	-1 %	2 152	1 %
Omkostnader (1000 €)	123 931	127 717	125 913	-1 %	126 523	0 %
Domstolsinkomster (1000 €)	29 376	29 645	32 249	9 %		
Nämndemannautgifter (1000 €)	5 836	6 353	6 109	-4 %		
VERKSAMHETENS EFFEKTIVITET						
Kostnader (1 000 euro)	128 581	133 295	131 444	-1 %		
Brottmålsprocessen	37 200	38 917	38 794	0 %		
Tvistemålsprocessen	26 035	27 267	27 313	0 %		
Ansökningsärendeprocessen	7 067	7 979	8 097	1 %		
Insolvensärendeprocessen	4 910	4 873	4 714	-3 %		
Fastighetsärendeprocessen	10 624	10 887	10 757	-1 %		
Annan delgivning	907	965	965	0 %		
Förvaltningsdomstolsärendeprocessen (Åland)	115	118	61	-48 %		
Stödfunktioner	26 756	26 977	25 015	-7 %		
Frånvaro	14 968	15 313	15 730	3 %		
Lönsamhet (eur/st.)						
omkostnader / Arbetsmängd	697	726	720	-1 %	693	4 %
Produktivitet (st./årsv.)						
Arbetsmängd/ årsv.	80	80	81	1 %	85	-5 %
Av domare avgjorda sammanträdesärenden /domarårsverken	113	115	113	-2 %		
GENOMSNITTLIG BEHANDLINGS- TID						
Brottmål (mån.)	3,2	3,3	3,7	0,4	3,1	0,6
Omfattande tvistemål (mån.)	8,3	8,0	7,9	-0,1	7,9	0,0
Summariska ärenden (mån.)	2,0	2,0	2,0	0,0	2,1	-0,1
Skuldsaneringsärenden (mån.)	6,2	5,9	5,6	-0,3	5,8	-0,2
Lagfartsärenden (dag.)	26	23	23	-0,5	25	-2
Inteckningsärenden (dag.)	11	10	10	0,3	12	-2

Nyckeltal för tingsrätternas verksamhetsresultat

Arbetsmängden¹ var nästan densamma som ett år tidigare, men 4 % mindre än målet. År 2006 avlönades 2 170 årsverken vid tingsrätterna med förvaltningsområdets egen finansiering. Antalet årsverken var något större än uppskattat, vilket berodde på att överlappningar på grund av vikariat inte ingått i den målsatta siffran.

Omkostnaderna 2006 var 125,9 milj. euro. Den målsatta omkostnadsnivån var 126,5 milj. euro, så utfallet avvek -0,5 % från uppskattningen. Ändringen jämfört med föregående år var -1,4 %.

Produktivitet målet nåddes inte riktigt; utfallet var 81 då målet var 85.

I det följande bedöms resultatet närmare enligt ärendegrupp. Noggrannare statistik presenteras i en bilaga (bilaga 3).

Brottmål

Antalet inkomna brottmål och andra straffrättsliga ärenden² samt tvångsmedelsärenden och ärenden som gällde förvandlingsstraff för böter 2006 var 98 360 (97 229)³ ärenden, dvs. 32 % av de brottmål och civila mål som kom till tingsrätterna. Det inkom 62 796 (64 711) brottmål och avgjordes 55 945 (65 374), så antalet anhängiga ärenden ökade något. I fråga om brottmålen var det sammanlagda antalet åtalpunkter 136 073 (156 847).

Den genomsnittliga behandlingstiden för brottmål var 3,7 månader, dvs. 0,4 månader längre än föregående år. Behandlingstiderna var under tre månader i 35 tingsrätter. Behandlingstiden var fyra månader eller längre i sammanlagt sju tingsrätter, varav två är tingsrätter i huvudstadsregionen: i Esbo 6,0 (5,3 mån.) och i Helsingfors 7,7 mån. (6,4 mån.). Behandlingstiden i Helsingfors tingsrätt förlängdes och var längst i hela landet.

¹Den siffra som beskriver arbetsmängden har räknats ut så att antalet avgjorda ärenden har multiplicerats med en viktkoefficient som beskriver den genomsnittliga kravnivån i respektive ärendegrupp. Det är alltså fråga om ett arbetsmängdkorrigerat antal avgjorda ärenden.

²Övriga straffrättsliga ärenden är: domstolsbehandling av körförbud, motsättande av ordningsbot, förvandling av samhällstjänst, näringsförbud, besöksförbud, förvandling av ungdomsstraff och fångars besöksärenden.

³Siffrorna inom parentes är motsvarande uppgifter för 2005.

Förlängningen av den genomsnittliga behandlingstiden har delvis påverkats av att bestämmelserna om preskribering av brottmål ändrades vid ingången av 2006, då tingsrätterna avgjorde många gamla mål. Under det första halvåret avgjorde tingsrätterna sammanlagt 176 mål som anhängiggjorts före 2000, varav 112 i Helsingfors tingsrätt. Målet var att den genomsnittliga behandlingstiden inte i någon tingsrätt skall vara mer än tre månader längre än medeltalet i hela landet. Ändringen av ovan nämnda preskriptionsbestämmelser medverkade till att detta mål inte nåddes. Behandlingstiden i Helsingfors tingsrätt var fyra månader längre än medeltalet i hela landet.

Målet var att hälften av brottmålen skall behandlas på kortare tid än två månader. Målet nåddes för hela landets del, eftersom 52 % av brottmålen avgjordes på kortare tid än två månader. Ser man till de enskilda tingsrätterna nådde 16 tingsrätter inte målet. Andelen ärenden vars behandling räckte över 9 mån. var 5 %, dvs. bättre än målet 10 %. För tingsrätterna i Esbo, Helsingfors, Kemi-Torneå och Rovaniemi var procentandelen större än målet för hela landet.

Antalet ärenden som gällde förvandlingsstraff för böter var 23 458, dvs. ungefär 3 000 flera ärenden än föregående år. De ärenden som gällde förvandlingsstraff för böter utgjorde ungefär 24 % av alla straffrättsliga ärenden. Antalet inkomna tvångsmedelsärenden höll sig på ungefär samma nivå som föregående år och var 7 767. Tvångsmedelsärendenas andel av alla straffrättsliga ärenden var ungefär 8 %. Antalet övriga straffrättsliga ärenden var 4 339 ärenden, dvs. ungefär 4 % av de inkomna straffrättsliga ärendena. Den till antalet viktigaste benämningen i denna ärendegrupp är besöksförbudsärendena, som 2006 inkom till ett antal av 3124, dvs. antalet besöksförbudsärenden låg på samma nivå som föregående år. Det inkom sammanlagt 174 ärenden som gällde besöksförbud med avseende på gemensam bostad.

År 2006 inkom ungefär 2 000 (-3 %) färre straffrättsliga ärenden än föregående år, då de ärenden som gällde förvandlingsstraff för böter inte tas med i jämförelsen. Sett till antalet minskade antalet inkomna stöldärenden (-529 st.) och ärenden som gällde grovt rattfyller (-465 st.) mest. De största ärendegrupperna bland de inkomna straffrättsliga ärendena var: trafik- och rattfylleriärenden ungefär 31 %, misshandelsärenden 13 %, tvångsmedelsärenden 10 % och äventyrande av trafiken 8 %. Ärendestrukturen enligt ärendegrupp i fråga om alla inkomna straffrättsliga ärenden finns beskriven i bilaga 5.

Benägenheten att söka ändring i brottmål varierar beroende på ärendegrupp. I fråga om övriga straffrättsliga ärenden överklagas under 300 per år och i fråga om tvångsmedelsärenden bara 20 - 30 per år, så i dessa grupper stannar besvärsprocenten på några procent. I fråga om brottmålen söks ändring i ungefär 7 000 fall per år och besvärsprocenten var 12,5 % 2006. Enligt en preciserad uppgift var besvärsprocenten 13,2 % 2005. Ser man till de enskilda tingsrätterna var besvärsprocenten under verksamhetsåret 7,6 % - 16,9 %. Benägenheten att söka ändring varierar betydligt beroende på partsställningen. Benägenheten att söka ändring är allra störst i fråga om dem som är dömda till ovillkorligt fängelsestraff.

I brottmål blev det fr.o.m. 1.10.2006 möjligt att med svarandens samtycke avgöra ringa ärenden vid skriftligt förfarande utan att förrätta huvudförhandling. Från det att lagen trädde i kraft till årets slut avgjordes sammanlagt 1463 ärenden vid skriftligt förfarande, dvs. 9,6 % av det totala antalet avgjorda brottmål under motsvarande tidsperiod. Domare avgjorde 70 % av alla brottmål som avgjordes skriftligt. Notariernas andel var 28 % och resten avgjordes av en tingsfiskal.

Tvistemål

Av alla ärenden som inkom till tingsrätterna var 54 % tvistemål, om fastighetsärendena inte tas i betraktande. Antalet inkomna tvistemål 2006 var totalt 164 331 (142 339) ärenden och antalet avgjorda ärenden 158 997 (145 496). Det anhängiggjordes flera tvistemål än året innan (16 %). Ökningen var störst i fråga om ärenden som gällde skuld- och fordringsförhållanden, och det inkom sammanlagt 81 140 (60 642) sådana ärenden. Merparten anhängiggjordes genom summarisk stämningsansökan och endast ungefär 500 ärenden anhängiggjordes genom omfattande stämningsansökan. Ärendestrukturen enligt ärendegrupp i fråga om alla anhängiggjorda civila ärenden beskrivs i bilaga 5.

Lagen om medling i tvistemål (L 663/2005), som trädde i kraft vid ingången av 2006, ökade inte just antalet inkomna tvistemål. Av de tvistemål som inkom till tingsrätterna fram till utgången av 2006 anhängiggjordes 157 genom en särskild medlingsansökan. Tingsrätterna meddelade att behandlingen av 66 ärenden avslutats genom medling under 2006. Förlikning stadfästes i 44 ärenden och ärenden avslutades genom förlikning i sex andra fall. Medlingen upphörde som resultatlös i 16 ärenden.

Omfattande tvistemål

Det inkom sammanlagt 9 352 (8 892) andra tvistemål än sådana ärenden som anhängiggjorts genom summarisk stämningsansökan, varav 537 var jordrättsärenden och 321 gällde separata säkringsåtgärder. Genom omfattande stämningsansökan anhängiggjordes 8 494 (8 023) tvistemål och 8 366 (8 580) sådana ärenden avgjordes. Den största ärendegruppen bland de ärenden som anhängiggjorts genom omfattande stämningsansökan var anställnings- och jämställdhetsärenden, 1 371 ärenden. Av de omfattande ärendena avgjordes 23 % av Helsingfors tingsrätt. Av de omfattande ärendena och striddiggjorda summariska ärendena avgjordes 4 945 (5 353) ärenden vid sammanträde. Förutom dessa behandlades av tvistemålen 365 jordrättsärenden och 30 säkringsåtgärder vid sammanträde. 98 tvistemål avgjordes vid huvudförhandling med tre domare.

Av de omfattande ärendena var andelen ärenden som avgjordes genom dom 39 % medan andelen förlikningsuppörelser var 32 %. Övriga avgöranden var att inte uppta ärendet till prövning och att lämna saken därhän. Ser man till hela landet har andelen förlikningar varit stabil 2000 - 2006. Ser man till de enskilda tingsrätterna varierar andelen förlikningar ändå rätt mycket. År 2006 var förlikningarnas andel mindre än 25 % i tio tingsrätter så att minimum var 13 %. På motsvarande sätt var andelen förlikningar 40 % eller mera i sju tingsrätter så att maximum var 54 %.

Den genomsnittliga behandlingstiden i omfattande tvistemål var något bättre än föregående år och överensstämde med målet, 7,9 månader. Behandlingstiden var 10 månader eller längre i inalles åtta tingsrätter. Den genomsnittliga behandlingstiden för tvistemål som avgjordes vid sammanträde var 9,5 (9,8) månader. En betydande del av de tvistemål som behandlas vid sammanträde avgörs i huvudstadsregionens tingsrätter, där behandlingstiden i dessa ärenden har förkortats och var: i Esbo 12,5 (14,2) månader, i Helsingfors 11,9 (12,1) månader och i Vanda 7,9 (8,8) månader. I de minsta tingsrätterna kan avgörandet av ett enda ärende som varit anhängigt länge förlänga behandlingstiden avsevärt.

Sökandet av ändring i tvistemål som anhängiggjorts genom omfattande stämningsansökan har förblivit stabilt de senaste åren och 2006 var besvärprocenten 42 %. Den procentuella besvärandelens beräknas på antalet sådana ärenden där besvär rätt till hovrätten föreligger. Förlikningarna har här avgränsats utanför de avgöranden som berättigar

till ändringssökande. Sålunda kan ett stort antal förlikningar öka den procentuella be-
svärsandelen framför allt i små tingsrätter där antalet omfattande tvistemål är litet.

Summariska ärenden

År 2006 anhängiggjordes sammanlagt 154 979 (133 447) summariska tvistemål genom
summarisk stämningssärenden medan 149 786 (136 024) sådana ärenden avgjordes.

Den genomsnittliga behandlingstiden för summariska ärenden var 2,0 månader, vilket
var 0,1 mån. kortare än målet. Vid största delen av tingsrätterna är den genomsnittliga
behandlingstiden under två månader.

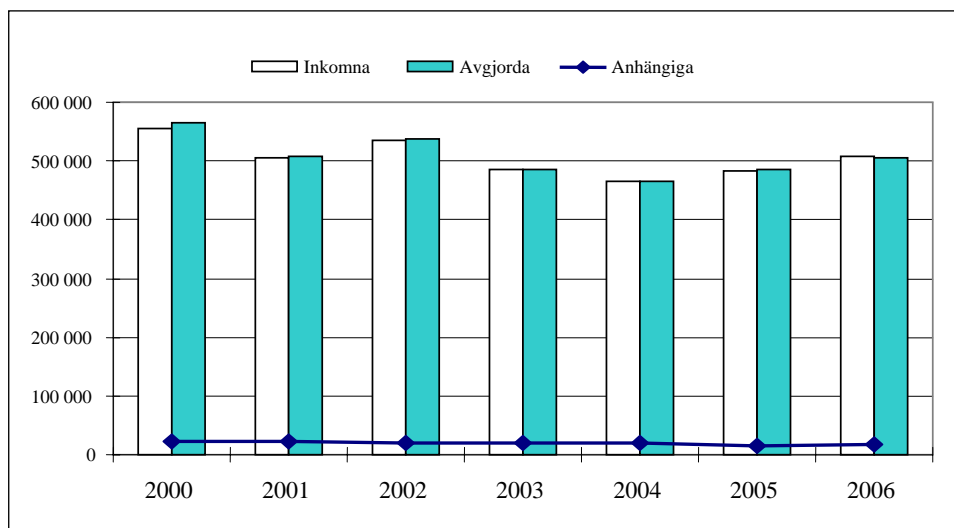
Ansökningsärenden

Det totala antalet inkomna ansökningsärenden 2006 var 43 406 (45 750) och antalet
avgjorda ärenden 43 123 (45 807). Ansökningsärendenas andel av alla rättsskipnings-
och ansökningsärenden vid tingsrätterna var 14 %, då fastighetsärendena inte tas i be-
traktande.

Av ansökningsärendena var 17 986 skilsmäsoärenden och 16 725 övriga ansöknings-
ärenden.

Antalet inkomna insolvensärenden 2006 var sammanlagt 8 695 (9 101) och antalet av-
gjorda ärenden 8 842 (9 422). Den största gruppen bland insolvensärendena består av
skuldsaneringar för privatpersoner, och det inkom 4 670 (5 257) sådana ärenden. Den
genomsnittliga behandlingstiden för skuldsaneringar var bättre än målet och ett år tidi-
gare, 5,6 månader. I en tingsrätt var behandlingstiden över 10 mån.

Fastighetsärenden

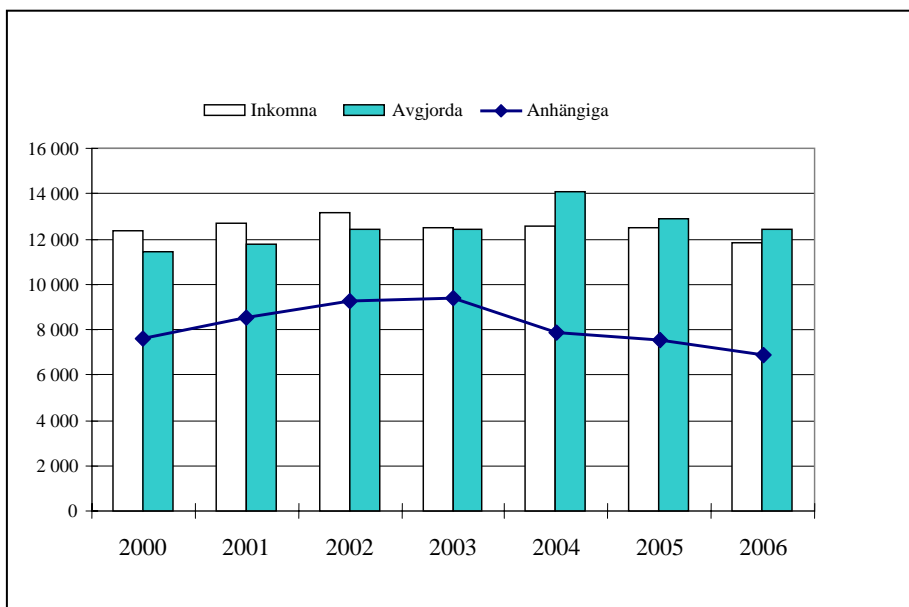

Inskrivningsärenden gällande fastigheter i tingsrätterna 2000-2006

Den till antalet största ärendegruppen bland de ärenden som inkom till tingsrätterna utgör inskrivningsärendena som gäller fastigheter, 2006 inkom 508 116 (482 384) sådana ärenden medan 505 667 (485 779) ärenden avgjordes. Antalet inkomna inskrivningsärenden ökade med 5 % jämfört med föregående år.

3.2 Hovrätterna

Antalet ärenden som inkom till hovrätterna minskade 2006 jämfört med de föregående åren. Såväl brottmålen som tvistemålen minskade. Tvistemålens andel av de inkomna ärenden minskade till 23 (25) %, brottmålen andel var oförändrad 69 %. I och med den nya fängelselagen som trädde ikraft i oktober fick Helsingfors hovrätt ta emot en ny ärendegrupp som bestod i 15 ärenden som gällde frigivning av långtidsfångar.

Utvecklingen av antalet ärenden vid hovrätterna 2000-2006

De oklarheter som hänför sig till sällningsförfarandet avspeglades fortfarande i hovrätternas avgörandeverksamhet 2006 och antalet sällningsavgöranden minskade med ungefär 500, till 14 %. Antalet ärenden som avgjordes vid huvudförhandling ökade åter med över 200 och utgjorde 29 % av de avgjorda ärendena. Trots att antalet avgjorda ärenden inte nådde målet och minskade jämfört med föregående år, minskade också antalet anhängiga ärenden (balansen). Eftersom hovrätterna fäste uppmärksamhet vid behandlingen av gamla ärenden som varit anhängiga längre än ett år, minskade deras antal med ungefär 250 ärenden och var 1001 i slutet av året.

Den genomsnittliga behandlingstiden förkortades till 7,7 månader. Brottmål räckte 7,1 (7,4) månader och tvistemål 10,5 (10,4) månader. Andelen ärenden som avgjordes på mindre än sex månader var 52 (53) %. Andelen gamla ärenden som räckt över ett år var 22 (22) %.

Behandlingstiden för ärendena förkortades också i fråga om olika förfaranden: sällningsärenden avgjordes på 1,7 (2,1) månader, ärenden som avgjordes på föredragning på 7 (7,5) månader och ärenden som avgjordes vid huvudförhandling på 12 (12,7) månader.

De vanligaste ärenderubrikerna var fortfarande misshandel, grovt rattfylleri och stöld, vilka utgjorde sammanlagt 23 (22) % av de avgjorda ärendena.

Skillnaderna i behandlingstider mellan de olika hovrätterna minskade något, ändå var skillnaderna fortfarande stora. I Kouvola hovrätt avgjordes ärendena på 4,9 (5,1) månader, men i Helsingfors hovrätt dröjde de 10,4 (11,2) månader.

Den reform av hovrättsförfarandet som trädde i kraft 1998 ökade antalet muntliga huvudförhandlingar fram till 2002, då huvudförhandling ordnades i 28 % av de avgjorda ärendena. Åren 2003 och 2004 sjönk andelen huvudförhandlingar till 26 och 21 %. År 2005 ökade andelen till 26 och 2006 till 29 % av de avgjorda ärendena.

Genom hovrätternas avgöranden ändrades motiveringen och slutresultatet i tingsrätternas beslut i sammanlagt 26 (22) % av ärendena 2006. Andelen sådana beslut där tingsrättens avgörande inte ändrades, där endast motiveringen ändrades eller där ändringen gällde endast någon oväsentlig del av avgörandet var 44 (45) %.

Hovrätterna	Utfall 2004	Utfall 2005	Utfall 2006	<i>Jfr m. f. år</i>	Mål/uppsk. 2006	<i>Jfr m. mål.</i>
Inkomna ärenden	12 570	12 508	11 865	-5 %	12 750	-7 %
Avgjorda ärenden	14 067	12 921	12 411	-4 %	12 930	-4 %
Anhängiga ärenden	7 865	7 450	6 905	-7 %	7 270	-5 %
Omkostnader (1000 euro)	33 851	34 407	34 390	0 %	34 770	-1 %
Domstolsinkomster (1000 euro)	539	544	533	-2 %		
Anställda (årsv.)	525	522	516	-6	515	1
VERKSAMHETENS EFFEKTIVITET						
Produktivitet (avg./årsv.)	27	25	24	-3 %	25	-4 %
Lönsamhet (euro/avg. ärende)	2 406	2 663	2 771	4 %	2 689	3 %
GENOMSnittlig BEHANDLINGSTID (mån.)						
	8,2	7,9	7,7	-0,2	7,9	-0,2

Nyckeltal för hovrätternas verksamhetsresultat

För hovrätternas omkostnader användes 2006 sammanlagt 34,4 milj.euro och utgifterna höll sig på föregående års nivå. Då antalet avgjorda ärenden inte nådde upp till målet, nåddes inte heller de mål som satts upp för lönsamheten och produktiviteten. Däremot nåddes målet i fråga om behandlingstider.

Hovrätterna företog sammanlagt 794 reseting och de ökade med 137 jämfört med föregående år. I det följande presenteras utvecklingen i fråga om resetingen enligt hovrätt. Helsingfors hovrätt har inte företagit några reseting under verksamhetsåret.

Hovrätt	2004 antal	2005 Antal	2006 antal	2006 %-andel av huvudförhand- lingarna
Östra Finland	30	35	38	8,1
Kouvola	42	57	100	21,1
Rovaniemi	105	146	192	60
Helsingfors	2	3		-
Åbo	76	177	152	21,5
Vasa	264	275	312	51,3
SAMMANLAGT	502	660	794	20,9

Östra Finlands hovrätt ligger mitt i området. Flest reseting hålls i Joensuu, dit avståndet är 136 kilometer. Andra orter där reseting hålls som kan nämnas är Kajana (169 km), S:t Michel (164 km), Nurmes (127 km) och Nyskott (161 km). Resorna räcker ungefär två timmar vardera vägen. Man satt reseting i sammanlagt 209 timmar, dvs. för ett sammanträde har använts i medeltal ungefär 6 timmar. Vid hovrättens huvudförhandlingar har inalles använts i medeltal 3,4 timmar för ett sammanträde. Kostnaderna har inte statistikförts eller följts desto närmare.

Vid Kouvola hovrätt räckte resetingen 2004 sammanlagt 267,6 timmar, 2005 sammanlagt 202,3 timmar och 2006 på motsvarande sätt 254,5 timmar. Avstånden varierade mellan 1 km (huvudförhandling i Kouvola tingsrätt) och 130 km (huvudförhandling i Hyvinge tingsrätt). Kostnaderna 2006 uppgick till sammanlagt ungefär 9 600 euro. Huvudförhandlingar som hållits i Kouvola tingsrätt har inte tagits med när kostnaderna för tingsresorna har beräknats.

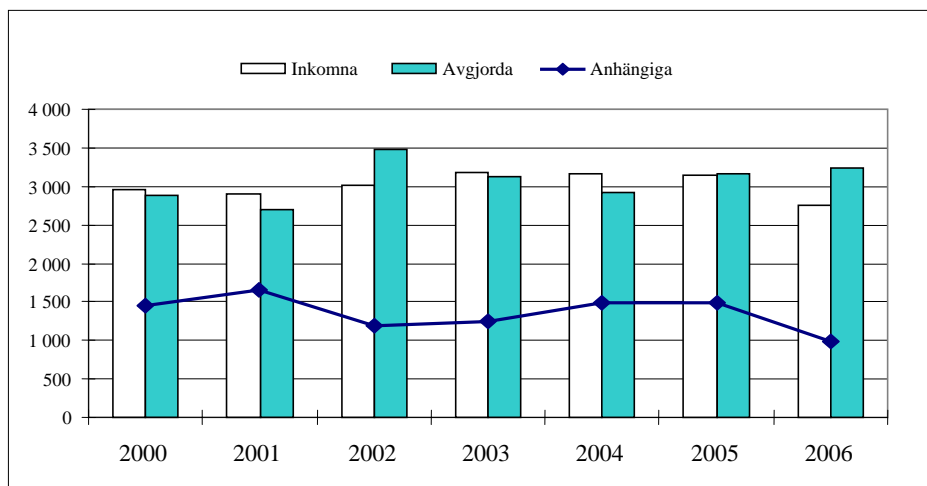
Vid Rovaniemi hovrätt har resetingens andel av huvudförhandlingarna ökat. År 2006 hade ledamöterna sammanlagt 481 resetingsdagar. Avstånden från hovrätten till tings- orterna och tillbaka varierar mellan 240 kilometer och 740 kilometer. För varje ledamot och föredragande tar enbart resan och sammanträdet i medeltal 12 timmar i anspråk per ärende. Dessutom tar väntan på förbindelser och inkvarteringen tid. Den tid som används för reseting upptar personalresurser som motsvarar ungefär två årsverken. Kostnaderna för reseting uppgick 2006 till sammanlagt 87.000 euro (dagtraktamenten 22.000 euro och övriga resekostnader 65.000 euro) dvs. ungefär 450 euro/ärende.

Vid Vasa hovrätt hölls 2004 sammanlagt 243 reseting, av vilka 49 % i Vasa, ungefär 33 % i Jyväskylä, ungefär 16 % i Brahestad och ungefär 2 % på andra ställen inom hovrättens domkrets. År 2005 hölls åter 243 reseting, av vilka ungefär 54 % i Vasa, 30 % i Jyväskylä, ungefär 13 % i Brahestad, ungefär 3 % i Björneborg och 0,6 % på andra ställen inom hovrättens domkrets. År 2006 hölls 265 reseting, av vilka ungefär 56 % i Vasa, 9 % i Jyväskylä, 5 % i Björneborg, 0,6 % i Brahestad, 0,1 % i Haapajärvi och 0,2 % på andra ställen inom hovrättens domkrets. Avstånden i en riktning varierar mellan 80 kilometer (Björneborg) och 275 kilometer (Jyväskylä). Utgifterna för resor 2006 för Vasa hovrätts del var sammanlagt 122 619 euro. Av dem var åtminstone 80 % reseting-sutgifter.

Åbo hovrätt avgjorde 76 ärenden på reseting 2004 (11 % av de ärenden som avgjordes vid huvudförhandling), 177 ärenden 2005 (22,3 %) och 151 ärenden 2006 (21,6 %). År 2004 företogs 74 resetingsresor. Största delen av dem företogs till Tammerfors (65 resor under vilka 131 ärenden avgjordes). Nästflest reseting hölls i Mariehamn (4 resor under vilka 15 ärenden avgjordes). Hovrättens kostnader för resetingen var 58 677 euro 2006.

3.3 Högsta domstolen

Antalet ärenden som inkom till högsta domstolen minskade med 13 % jämfört med föregående år. Minskningen berodde å ena sidan på att behörigheten i fråga om vissa ärenden som gäller extraordinärt ändringsökande har överförts till lägre domstolar och å andra sidan på att även antalet brottmål och försäkringsärenden har minskat. Av de inkomna ärendena var 37 (33) % tvistemål och 39 (38) % brottmål.

Utvecklingen av antalet ärenden vid högsta domstolen 2000-2006

Högsta domstolen	Utfall 2004	Utfall 2005	Utfall 2006	Jfr m. f. år	Mål/uppsk. 2006	Jfr m. mål.
Inkomna ärenden	3 157	3 151	2 746	-13 %	3 200	-14 %
Avgjorda ärenden	2 916	3 154	3 229	2 %	3 150	3 %
Anhängiga ärenden	1 482	1 480	995	-33 %	1 530	-35 %
Beviljade besvärstillstånd	200	174	169	-3 %	190	-11 %
Publicerade avgöranden	136	145	110	-24%	140	-21 %
Omkostnader (1000 euro)	6 989	7 271	6 995	-4 %	7 300	-4 %
Domstolsinkomster (1000 euro)	112	133	136	2 %		
Anställda (årsv.)	85	86	84	-2	85	-1
VERKSAMHETENS EFFEKTIVITET						
Produktivitet (avg./årsv.)	34	37	38	5 %	37	4 %
Lönsamhet (euro/avg.ärende)	2 397	2 305	2 166	-6 %	2 317	-7 %
GENOMSnittlig BEHANDLINGSTID (mån.)						
* Besvärstillståndsansökningar	4,4	5,2	4,9	-0,3	4	0,9
* Avgöranden i sak	15,6	15,3	16,7	1,4	14	2,7

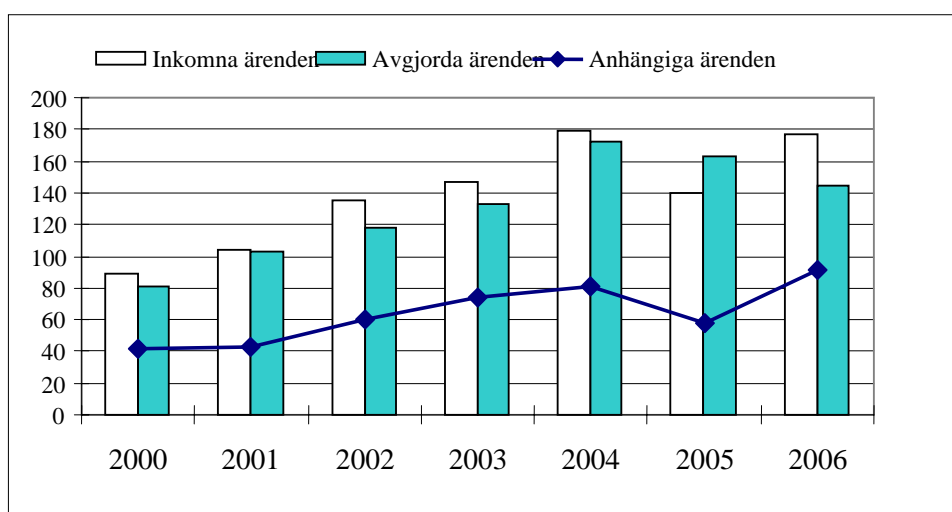
Nyckeltal för högsta domstolens verksamhetsresultat

Arbetsituationen vid högsta domstolen utvecklades positivt då antalet inkomna ärenden minskade och antalet avgjorda ärenden ökade jämfört med föregående år. Vid utgången av verksamhetsåret var antalet anhängiga ärenden färre än någonsin tidigare under 2000-talet.

Den genomsnittliga behandlingstiden förkortades i fråga om avslagna ansökningar om besvärstillstånd men förlängdes i fråga om avgöranden i sak. Om man bortser från ärenden som var beroende av EG-domstolens förhandsavgörandeförfarande var den genomsnittliga behandlingstiden i fråga om avgöranden i sak 15,8 månader. De lönsamhets- och produktivetsmål som satts för verksamhetens effektivitet nåddes, men målet i fråga om behandlingstider nåddes inte.

3.4 Arbetsdomstolen

Antalet ärenden som inkom till arbetsdomstolen minskade 2005 med ungefär 20 %, men 2006 försämrades arbetsituationen åter, då antalet inkomna ärenden steg till samma nivå som rekordåret 2004. Antalet avgjorda ärenden motsvarade uppskattningen men stannade klart under antalet inkomna ärenden, varvid antalet anhängiga ärenden ökade.

Utvecklingen av antalet ärenden vid arbetsdomstolen 2000-2006

Arbetsdomstolen	Utfall 2004	Utfall 2005	Utfall 2006	<i>Jfr m. f. år</i>	Mål/ uppsk. 2006	<i>Jfr m. mål.</i>
Inkomna ärenden	179	140	177	26 %	145	22 %
Avgjorda ärenden	172	163	144	-12 %	145	-1 %
Anhängiga ärenden	81	58	91	57 %	58	57 %
Omkostnader (1000 euro)	916	920	912	-1 %	930	-2 %
Domstolsinkomster (1000 euro)	24	24	22	-10 %		
Anställda (årsv.)	12	11,8	11	-0,8	11	0
VERKSAMHETENS EFFEKTIVITET						
Produktivitet (avg./årsv.)	15	14	13	-5 %	13	-1 %
Lönsamhet (euro/avg. ärende)	5 324	5 646	6 334	12 %	6 414	-1 %
GENOMSnittlig BEHANDLINGSTID (mån.)	6	5,2	5,5	0	5	0,2

Nyckeltal för arbetsdomstolens verksamhetsresultat

Arbetsdomstolens omkostnader 2006 var 0,9 milj.euro. De uppsatta målen nåddes med undantag för behandlingstiden.

3.5 Omkostnader och kostnadsutveckling

Av de allmänna domstolarnas omkostnader 2006 var ungefär 77 % löneutgifter, 14 % lokalhyror och 8 % övriga utgifter. Omkostnaderna har minskat med ungefär en procent jämfört med föregående år. Minskningen gällde löneutgifter och övriga utgifter. Lokalhyrorna har stigit konsekvent, även om ökningen har avtagit 2006 och stannade på nivå 2 %.

UTVECKLINGEN AV DE ALLMÄNNA DOMSTOLARNAS OMKOSTNADER 2003-2006

Omkostnader (1 000 euro)								
	2003	2004	Ändr. 04-03	2005	Ändr. 05-04	2006	Ändr. 06-05	%-andel 2006
De allmänna domstolarna sammanlagt								
Löner	125 931	129 962	3 %	132 463	2 %	130 097	-2 %	77 %
Lokalhyror	18 968	21 006	11 %	23 807	13 %	23 846	0 %	14 %
Övriga utgifter	13 270	14 718	11 %	14 045	-5 %	14 267	2 %	8 %
Sammanlagt	158 169	165 687	5 %	170 315	3 %	168 210	-1 %	100 %
Högsta domstolen								
Löner	5 658	5 716	1 %	5 931	4 %	5 699	-4 %	81 %
Lokalhyror	645	717	11 %	722	1 %	729	1 %	10 %
Övriga utgifter	581	556	-4 %	618	11 %	567	-8 %	8 %
Sammanlagt	6 884	6 989	2 %	7 271	4 %	6 995	-4 %	100 %
Hovrätterna								
Löner	27 498	28 296	3 %	28 821	2 %	28 512	-1 %	83 %
Lokalhyror	3 019	3 406	13 %	3 495	3 %	3 516	1 %	10 %
Övriga utgifter	2 024	2 150	6 %	2 091	-3 %	2 362	13 %	7 %
Sammanlagt	32 541	33 851	4 %	34 407	2 %	34 390	0 %	100 %
Tingsrätterna								
Löner	92 104	95 255	3 %	96 995	2 %	95 192	-2 %	76 %
Lokalhyror	15 159	16 739	10 %	19 444	16 %	19 455	0 %	15 %
Övriga utgifter	10 600	11 937	13 %	11 278	-6 %	11 266	0 %	9 %
Sammanlagt	117 863	123 931	5 %	127 717	3 %	125 913	-1 %	100 %
Arbetsdomstolen								
Löner	671	695	4 %	716	3 %	694	-3 %	76 %
Lokalhyror	145	145	0 %	146	0 %	146	1 %	16 %
Övriga utgifter	65	76	16 %	58	-23 %	72	22 %	8 %
Sammanlagt	881	916	4 %	920	1 %	912	-1 %	100 %

Kostnaderna för de allmänna domstolarnas funktioner har minskat något jämfört med föregående år. Kostnaderna för tvistemål har stigit i jämn takt. Situationen är densamma i fråga om ansökningsärenden vid tingsrätterna. Alla funktioner innehåller lönekostnader och överföringar av t.ex. dataadministrationsutgifter och utgifter för servicecentralen. Till domstolarnas egna stödfunktioner hör bl.a. förvaltning, interna tjänster och personalutveckling.

Rättsväsendet, totala kostnader (1000 euro)			
	2004	2005	2006
De allmänna domstolarna			
Högsta domstolen	Kostnader	Kostnader	Kostnader
Kostnader sammanlagt	7 204	7 460	7 173
Hovrätterna			
Verksamhetskedjor	Kostnader	Kostnader	Kostnader
Hovrätten, brottmål	16 007	16 636	16 320
Hovrätten, tvistemål	9 320	9 362	10 279
Stödfunktioner	5 274	5 448	5 025
Frånvaro	4 585	4 350	4 129
Kostnader sammanlagt	35 187	35 796	35 753
Tingsrätterna			
Verksamhetskedjor	Kostnader	Kostnader	Kostnader
Brottmålsprocessen	37 200	38 917	38 794
Tvistemålsprocessen	26 035	27 267	27 313
Ansökningsärendeprocessen	7 067	7 979	8 097
Insolvensärendeprocessen	4 910	4 873	4 714
Fastighetsärendeprocessen	10 624	10 887	10 757
Annan delgivning	907	965	965
Förvaltningsdomstolsärendeprocessen (Åland)	115	118	61
Stödfunktioner	26 756	26 977	25 015
Frånvaro	14 968	15 313	15 730
Kostnader sammanlagt	128 581	133 295	131 444
Arbetsdomstolen			
Verksamhetskedjor	Kostnader	Kostnader	Kostnader
Arbetsdomstolen	611	662	631
Stödfunktioner	186	180	163
Frånvaro	100	84	113
Kostnader sammanlagt	897	926	906

3.6 Kvalitetsprojekt

Kvalitetsprojektet för domstolarna inom *Rovaniemi hovrätts domkrets* inleddes 1999. Projektets mål är att förbättra och utveckla domstolarnas arbete så att rättvisa tillgodoses, rättegången är korrekt, avgörandena lagenliga och välmotiverade och domstolarnas tjänster är tillgängliga för människorna också vad kostnaderna beträffar.

År 2006 var det åttonde verksamhetsåret för kvalitetsprojektet. Det genomfördes med hjälp av de arbetsmetoder som upplevts som bra under tidigare år. Kvalitetsarbetsgrupperna arbetade med de utvecklingsteman som getts dem. Under de kvalitetsdagar som ordnades på hösten presenterades och diskuterades kvalitetsarbetsgruppernas arbete och kvalitetsmål sattes upp för 2007. Verksamhetsåret präglades av betänkandet om kvalitetsmätare som väckt stort intresse både i hemlandet och utomlands. Inom fortbildningsavsnittet uppdaterades det bolagsrättsliga kunnandet.

Domarna inom hovrättens domkrets och föredragandena vid hovrätten deltog fortfarande aktivt i kvalitetsprojektet. Också åklagarna, advokaterna och de allmänna rättsbiträdena gjorde viktiga insatser för utvecklingsarbetet. En nyhet var att undersökningsledarna för första gången deltog i verksamheten inom kvalitetsprojektet. För att kvalitetsprojektet skulle lyckas förutsattes dessutom ett omfattande planerings-, administrations- och organisationsarbete i bakgrunden.

De teman som valts i anslutning till kvalitetsmålen har bearbetats i fyra arbetsgrupper som årligen bildas av domare inom hovrättens domkrets och företrädare för intressentgrupperna som är beroende av det tema som behandlas. År 2006 arbetade fyra kvalitetsarbetsgrupper, vilkas teman var: 1) förfarande och bevisning i häktnings- och reseförbudsärenden, 2) domarens uppträdande under sammanträdet som en del av den processuella rättvisan (uppföljning av det kvalitetsmål som satts för 2005), 3) partförberedelse i tvistemål (uppföljning av det kvalitetsmål som satts för 2005 och vidareutveckling av temat genom utarbetande av en åtgärdslista över åtgärder som skall vidtas under partförberedelsen) samt 4) praxis vid bestämmandet av straff för misshandelsbrott (ny uppföljning och uppdatering i anslutning till arbetsgruppsrapporterna 3/1999 och 4/2000).

Arbetsgruppernas rapporter har presenterats på de årliga två dagar långa kvalitetsdagarna och rapporterna i slutlig form har getts ut i form av en bok. I rapporterna har kvalitetsmålen för följande år angetts, och man har senare följt med hur de har uppnåtts. Målet är att utgående från dessa rapporter utarbeta en handbok för domare. År 2006 blev ett betänkande om kvalitetsmätare för rättsskipningen klart, och ett pilotförsök inleddes 2006. Utgående från arbetsgruppernas grundläggande arbete och diskussionen under kvalitetsdagarna har tingsrätterna inom hovrättens domkrets i samband med resultatförhandlingarna kommit överens om de mål som skall sättas för rättsskipningens kvalitet under följande år. Som ett led i kvalitetsprojektet har det ordnats utbildning inom det rättsområde som valts för respektive år och i anslutning till kvalitetsteman.

Inom *Östra Finlands hovrätts domkrets* inleddes 2004 ett kvalitetsprojekt, där man vid Joensuu tingsrätt satsade på att utveckla upplevelsen av rättvisa under rättegångsprocessen. Information om projektet ordnades våren 2005 och arbetsmöten hölls under tiden mellan september 2005 och april 2006. I arbetsmötena deltog tingsrättens hela rättskipningspersonal och en del av tingssekreterarna, fyra advokater, ett allmänt rättsbiträde och en åklagare. Under arbetsmötena analyserade man de egna verksamhetsmetoderna och tillvägagångssätten med hjälp av videomaterial från rättegångar samt intervjuer med kunder och ordförande. Till de teman som behandlades hörde bl.a. bevisning, hörande av parterna, medling i ärenden gällande vårdnad om och umgängesrätt med barn samt domarnas och biträdenas roll och arbetsfördelning under rättegången. Utgående från den diskussion som fördes under arbetsmötena försökte man klarlägga uppfattningen om vilka omständigheter som påverkar kundens erfarenhet av rättegången. Projektet presenterades på *Östra Finlands hovrätts domkrets IX domardagar* i maj 2006. Slutrapporten från projektet torde bli klar i mars 2007.

År 2005 startades inom *Östra Finlands hovrätts domkrets* en chefsdomarklubb, vars mål är att stöda chefsdomare vid problem i anslutning till det egna arbetet genom att man dryftar frågor som gäller förmansarbete och ledning tillsammans. Klubben har samlats en gång om året.

I slutet av 2006 inleddes planeringen av ett gemensamt Kaiku-projekt för *Östra Finlands hovrätt* och fyra tingsrätter inom domkretsen. Syftet med projektet är att stöda närförmansverksamheten, utveckla interaktiva färdigheter, förbättra arbetshälsan genom bättre behärskning av de färdigheter som krävs av underlydande och i förmansarbete samt stöda det arbete som utförs av närförmän som kommit och kommer från den egna gruppen. Projektet genomförs 2007 och 2008. I mars 2007 ordas utbildning om utvecklingsdiskussionerna för närförmännen.

Kouvola hovrätt ordnade för första gången en gemensam diskussion för lagmännen inom hovrättens domkrets. Man har beslutat att göra detta till en årlig tradition. Den två dagar långa överläggning som årligen ordnas för högsta domstolens, högsta förvaltningsdomstolens och hovrätternas informatiker hölls i *Kouvola hovrätt*. För representanter för massmedierna ordnades en överläggning för att klarlägga de gemensamma tillvägagångssätten. För hovrättens intressentgrupper ordnades tre hovrättsdagar: en för advokater och allmänna rättsbiträden, en för åklagare och en för tingsrätternas och hovrätternas kanslipersonal. Hovrätten slutförde den utbildning i anslutning till sällning av

dokument som genomförts 2005 och 2006 och som har riktat sig till tingsrätternas kanslipersonal. Hovrätten ordnade intern utbildning om skuldsaneringsärenden, fängelsepaketet, det nya medlingsförfarandet och rättegångsförfarandet i hovrätten. Till dessa kurser hade också inbjudits deltagare från områdets tingsrätter. I samarbete med tingsrätterna har inletts kartläggning av straffpraxis i vissa brottmål. En del av tingsrätternas och hovrättens rättsskipningspersonal har börjat på en kurs i svenska som fortsätter 2007. För hovrätternas expeditionsvakter och deras vikarier har det ordnats säkerhetsutbildning.

Inom Vasa hovrätts domkrets pågår tre separata tingsrättsledda kvalitetsprojekt: 1) ett utvecklingsprojekt för tingsrätterna i Mellersta Finland, 2) ett kvalitetsprojekt som är särskilt inriktat på insolvensärenden vid Björneborgs, Seinäjoki och Vasa tingsrätter och 3) ett kvalitetsprojekt som är inriktat på straffprocessen. Projekten har en styr- eller ledningsgrupp som koordinera verksamheten medan det egentliga arbetet sker i arbetsgrupper. Arbetsgruppernas arbete presenteras på ett slutmöte, varefter arbetsgruppernas rapporter delas ut. Strävan med utvecklingsprojekten är att hitta bästa praxis och det ges också rekommendationer om den. I arbetsgrupperna ingår också representanter för intressentgrupper, åklagare, advokater, rättsbiträden, poliser m.fl. beroende på arbetsgruppens tema. Representanter för dessa inbjuds också till slutmötena.

Det kvalitetsprojekt som inleddes inom *Helsingfors hovrätts domkrets* 2002 har fortsatt även under verksamhetsåret. Kvalitetsprojektet är uppdelat i två delar. Det universitetsfokuserade kvalitetsprojektet har i första hand genomförts i form av utbildningssamarbete med Helsingfors universitet. De som deltagit i utbildningen har kunnat räkna sig de avlagda kurserna till godo när de avlagt påbyggnadsexamen. År 2006 har som avslutning på den studieperiod som ingick i projektet utkommit ett verk innehållande de skriftliga slutarbetena, "Kirjoituksia todistusoikeudesta".

Inom det tingsrättsfokuserade kvalitetsprojektet har det under det gångna året producerats tre utvecklingsarbetsgruppsrapporter om beredningen av tvistemål, det nya förlikningsförfarandet och enhetlig straffpraxis i narkotika-, läkemedels- och dopingbrott. Även intressentgrupperna har varit representerade i utvecklingsarbetsgrupperna. Rapporterna har behandlats på en gemensam rättsskipningsdag för hovrättens domkrets rättsskipningspersonal som ordnades i oktober 2006. Det tingsrättsfokuserade kvalitetsprojektet leds av en kvalitetsarbetsgrupp, som består av domarna inom hovrättens dom-

krets. Dess verksamhet styrs och övervakas av en styrgrupp, som består av lagmännen vid tingsrätterna inom hovrättens domkrets, en hovrättslagman och hovrättens president.

Vid *Åbo hovrätt* har man under verksamhetsåret satsat särskilt på att utveckla arbetsmetoderna. Åren 2005 och 2006 har det inte bedrivits något gemensamt kvalitetsarbete för hovrätten och tingsrätterna inom hovrättens domkrets. Inom hovrättens domkrets har man kommit överens om att respektive domstol koncentrerar sig på det egna interna kvalitetsarbetet.

Det är naturligt och ändamålsenligt att kvalitetsprojekten genomförs inom respektive hovrätts domkrets, så att deras innehåll och verksamhetsformerna kan anpassas till de rådande konkreta behoven, och personalens samt intressentgruppernas deltagande och inbördes samarbete kan ordnas på bästa sätt. För att projekten skall ge resultat förutsätts att de inte fjärras från de aktörer vilkas arbete avsikten är att påverka. Målet är emellertid att skapa kontakt mellan de olika hovrätternas kvalitetsprojekt. På så sätt kan resultaten av det arbete som utförts inom kvalitetsprojekten utnyttjas även i större utsträckning. Samarbete skulle möjliggöra insamling och systematisering av den praktiska kunskap som behövs i domararbetet. Samtidigt skulle möjligheten till överlappande arbete förhindras och en förnuftig användning av de knappa resurserna tryggas.

För högsta domstolens del är den primära uppgiften när det gäller att främja rättsskipningens kvalitet knuten till dess allmänna huvuduppgift, dvs. att styra en enhetlig lagtillämpning och rättsskipning genom prejudikat. I detta sammanhang kan det också komma fram omständigheter som visar på behov att utveckla rättsskipningspersonalens utbildning och det är således skäl att se till att de förmedlas effektivare till utbildningsplaneringen.

Kvalitetsledningen av de lägre domstolarnas rättsskipning är dessutom förenad med den del av högsta domstolens avgörandeverksamhet där det är fråga om behandling av besvärssärenden som grundar sig på klagan eller återbrytande eller extraordinärt ändringsökande som visar sig motiverat. Såsom konstateras i avsnitt 1.4. berättar andelen dylik korrigerande verksamhet i hög grad om sådana problem i de lägre rättsinstansernas rättsskipning som borde vara av så liten omfattning som möjligt. En bidragande orsak till dessa problem kan vara svagheter i den tillämpliga lagstiftningen. Också i de besvärstillståndsärenden som inte leder till att besvärstillstånd beviljas kan det komma

fram frågor i anslutning till rättsskipningens kvalitet som ger anledning till förbättringar.

Högsta domstolens roll vid kvalitetsledningen av rättsskipningen hänför sig således framför allt till frågor som gäller tillämpning av materiell rätt och annan lagstiftning. Vid sidan av sin egentliga avgörandeverksamhet kan högsta domstolen framför allt tillföra kvalitetsarbetet ett mervärde genom att utöka uppföljningen, sammanställandet och analysen av beaktansvärda iakttagelser samt förmedlingen av dem till å ena sidan de lägre domstolarna med tanke på kvalitetsarbetet samt å andra sidan planeringen och utvecklingen av utbildning för rättsskipningspersonalen.

4 HANTERING OCH UTVECKLING AV DE MÄNSKLIGA RESURSERNA

Det sammanlagda antalet årsverken vid tingsrätterna som finansierades av justitieministeriet 2006 uppgick till 2 169,9 årsverken. Fördelningen enligt personalgrupp var: domare 480, tingsfiskaler 32,4, notarier 173,9 kanslipersonal 1213,8 och stämningmän 269,8 årsverken. Utfallet var något större än de 2 151,6 årsverken man preliminärt kommit överens om.

Vid hovrätterna uppgick årsverkerna till sammanlagt 516,2 under verksamhetsåret. Utfallet enligt personalgrupp var: domare 175,4, föredragande 163,9 och övrig personal 176,9 årsverken.

Vid högsta domstolen var det totala antalet årsverken under året 84,1. Enligt personalgrupp var utfallet: domare 18,6, föredragande 29,2 och övrig personal 36,3.

Vid arbetsdomstolen var det totala antalet årsverken under verksamhetsåret 10,8, varav domarnas andel var 2, föredragandenas 3,4 och den övriga personalens 5,4.

Vid tingsrätterna minskade personalen med 33 årsverken jämfört med föregående år, varav notariernas andel var 28, kanslipersonalens 6 och tingsfiskalernas 1 årsverke. Domarna stod för 2 årsverken mera än föregående år. Vid hovrätterna minskade antalet årsverken med 5,8 jämfört med föregående år. Vid högsta domstolen minskade utfallet med 1,9 årsverken. Antalet anställda vid arbetsdomstolen minskade med en.

Medelåldern bland de anställda vid de allmänna domstolarna i slutet av 2006 var 47,1 (46,5) år. I slutet av 2006 fanns det sammanlagt 30 anställda som var 65 år eller äldre. Antalet 60-åringar eller äldre var 317, dvs. 10,8 % av det totala antalet anställda. Antalet deltidsanställda har minskat de senaste åren och var 112 personer 2006. Året innan var antalet deltidsanställda 123 och 2004 sammanlagt 129. Sjukfrånvaron uppgick till 8,2 arbetsdagar per årsverke. Motsvarande siffra ett år tidigare var 7,5.

Tingsrätterna	2004	2005	2006
domare	484,2	478,5	480
tingsfiskaler	35,5	33,8	32,4
notarier	205,2	201,5	173,9
kanslipersonal	1 236	1 220,2	1 213,8
stämningmän	273,9	269,4	269,8
Sammanlagt	2 234,8	2 203	2 169
Hovrätterna	2004	2005	2006
domare	171,3	173	175,4
föredragande	185,1	178	163,9
övrig personal	168,1	171	176,9
Sammanlagt	524,5	522	516,2
Högsta domstolen	2004	2005	2006
domare	19	18,7	18,6
föredragande	30,8	32	29,2
övrig personal	35,2	35,3	36,3
Sammanlagt	85	86	84,1
Arbetsdomstolen	2004	2005	2006
domare	2	2	2
föredragande	3	3,9	3,4
övrig personal	6,6	5,9	5,4
Sammanlagt	11,6	11,8	10,8

Kanslipersonalen och stämningmännen övergick till statens nya lönesystem 2006. Detta förorsakade oro och frustration bland de anställda. Genomförandet av reformen krävde en betydande arbetsmängd på kort tid. Det reformprojekt för ekonomi- och personalförvaltningen som justitieministeriet inlett, det s.k. Palvo-projektet, har likaså förorsakat osäkerhet och krävt extra arbete.

Justitieministeriet fortsatte med domstolarnas personalutbildning i stora drag på samma sätt som tidigare år. Justitieministeriet ordnade sammanlagt 99 dagar utbildning riktad till de allmänna domstolarna. Det sammanlagda antalet kursdeltagardagar blev 2 790. Dessutom ordnades 79 dagar gemensam utbildning för alla domstolar. Utbildning ordnades bl.a. om ledningen av hovrätterna och straffprocessens ledning. Den gemensamma utbildningen för domstolarna behandlade bl.a. kommunikation.

Vid Uleåborgs tingsrätt ser man till att personalens kunnande utvecklas med hjälp av en årlig utbildningsplan. Specialisering har ordnats för de domare som behandlar tvistemål. Utbildningsutbudet inriktas med hänsyn till domarnas specialiseringsbehov. Arbetet i kvalitetsprojektets kvalitetsarbetsgrupper och deltagandet i kvalitetsprojektets utbildning och kvalitetsdagar utvecklar och upprätthåller kunnandet och yrkesskickligheten. Domarpalavern, avdelningspalavrerna och kanslipersonalens ansvars-områdespalavrer bidrar till att upprätthålla och utveckla kunnandet. I personalplanen som uppdateras årligen har beaktats att personalen blir äldre och går i pension. Ett verksamhetsprogram för arbetarskyddet och en plan för bevarande av arbetsförmågan utarbetas för två år. Delområden är utvecklande av ledningssystemet och utbildning för ledningen, utvecklingsdiskussioner, växelverkan och rekreationsverksamhet, uppföljning och kartläggning av arbetsklimatet och arbetstillfredsställelsen samt ingripande i iakttagna problem, gemensamt ansvar och arbetsfördelning, arbetsprocesser, ansvarstilldelning och stöd samt jämställdhet.

Vid Helsingfors tingsrätt gjordes under 2006 en heltäckande enkät om arbetstillfredsställelsen och en enkät om utbrändhet (THB och BBI). Resultaten gicks igenom avdelningsvis under ledning av experter från företagshälsovårdsstationen. Till följd av utredningen har ledarutbildningen stötts genom planering av utbildning riktad till hela personalen, där ett särskilt tema har varit utvecklingsdiskussionen och bedömningen av prestationerna. Helsingfors tingsrätts mål vid sidan av resultat och kvalitet är bl.a. att förbättra och överföra know-how samt att personalen skall orka ända till pensionsåldern. Åtgärden infaller delvis under 2007. Nya utvecklingsdiskussioner förs i mars 2007.

Vid Östra Finlands hovrätt ordnades en enkät om arbetshälsa under verksamhetsåret. Resultaten av enkäten gicks igenom tillsammans med personalen och under 2007 försöker man hitta lösningar på problempunkterna. Utvecklingsdiskussioner förs med hela personalen. Under utvecklingsdiskussionerna tas också frågor i anslutning till arbetshälsa och arbetsmotivation upp. Målet är att öka närförmännens roll i utvecklingsdiskussionerna.

När det gäller beredskapen för pensioneringarna finns det inte mycket att göra på grund av anslagen och personalminskningarna. I samband med rekryteringar och vikariatsarrangemang har man i någon mån kunnat beakta erhållandet av ny know-how till ämbetsverket. När tjänsteutnämningssprinciperna har tillåtit det har även yngre personal anställts. Således har man försökt säkerställa att s.k. tyst kunskap hålls kvar inom äm-

betsverket. Inställningen till deltidspensionsarrangemang har hittills varit positiv. Möjligheten till deltidspension har utnyttjats relativt litet. Någon större omfattning än den nuvarande torde inte vara ändamålsenlig, även om fördelarna med arrangementet är ett faktum när det gäller åldrandet och arbetsmotivationen i anslutning därtill. Två hovrättsråd och en företrädare för kanslipersonalen har arbetat deltid 2006. För ämbetsverkets del har det inte förekommit några problem när det gäller dessa personers deltidsarbete.

Vid Kouvola hovrätt har personalens kunnande utvecklats inom ramen för de evenemang som nämnts ovan i samband med kvalitetsprojekten. En personalplan har utarbetats och uppdaterats. Diskussioner mellan husets ledning och olika personalgrupper har ordnats regelbundet. Inom ramen för personalplanen och utvecklingsdiskussionerna har man i mån av möjlighet försökt bedöma när pensioneringarna kommer att infalla. Anställda vid Kouvola hovrätt har också deltagit i rehabiliteringskurser och uppmärksamhet har fästs vid den psykosociala arbetsmiljön.

Hovrätten ordnar regelbundet kurseftermiddagar för rättsskipningspersonalen där man tar upp frågor som är viktiga och aktuella med tanke på rättsskipningsverksamheten. Utgående från den specialisering som genomförts vid hovrätten ordnar också de s.k. rotlarna egen utbildning. Utbildningsverksamheten koordineras av hovrättens utbildningskommitté.

Vid Helsingfors hovrätt har man 2005 inlett ett s.k. Kaiku (Kaikki kunnossa - Allt i ordning) -projekt. År 2006 har man i anslutning till projektet börjar utveckla förmansverksamheten och inlett därtill ansluten utbildning. Med hjälp av utbildningen försöker man göra förmansverksamheten smidigare vid hovrätten och främja allas arbetshälsa. Hösten 2006 genomfördes en enkät om arbetstillfredsställelsen vid hovrätten.

Att fiskalerna i rätt stor utsträckning övergår till andra tidsbestämda uppgifter är bra med tanke på fiskalernas karriärutveckling, men det leder till att över hälften av föredragandena saknar fast tjänst när de fortlöpande står i tjänsteförhållande för viss tid. Personalomsättningen är ägnad att minska ett effektivt utnyttjande av de till buds stående personalresurserna. Domarnas medelålder vid hovrätten är jämförelsevis hög. Av denna anledning måste uppmärksamhet vid att den åldrande personalen orkar i arbetet, men när de kvalitativa förväntningarna ökar ytterligare finns det just inga metoder att lätta den hårda stressen.

Hovrätten ordnar regelbundet kurseftermiddagar för rättsskipningspersonalen där man tar upp frågor som är viktiga och aktuella frågor med tanke på rättsskipningsverksamheten. Utgående från den specialisering som genomförts vid hovrätten ordnar också de s.k. rotlarna egen utbildning. Utbildningsverksamheten koordineras av hovrättens utbildningskommitté.

Vid Åbo hovrätt har hovrättens utbildningskommitté ordnat egen intern utbildning. Hovrättens rättsskipningspersonal har dessutom kunnat delta i fortbildning som juridiska fakulteten vid Åbo universitet ordnat på grundval av ett avtal mellan hovrätten och universitetet. I utbildningen har också deltagit tingsdomare, tingsfiskaler och notarier från vissa andra tingsrätter, i huvudsak i Åbo.

Hovrätten har inte bedrivit någon verksamhet med direkt anknytning till personalens åldrande och pensionering. Vid hovrätten har man under verksamhetsåret fortsatt att bearbeta och anamma hovrättens värderingar samt personalens engagemang i dem i anslutning till det av statskontoret finansierade Kaiku-projektet. Hovrättens värderingar har godkänts på grundval av diskussioner inom hovrätten i vilka hovrättens hela personal har deltagit. I november genomfördes en enkät om arbetstillfredsställelsen. Egentliga åtgärder på grundval av enkäten börjar vidtas 2007.

Vid Vasa hovrätt har man också inlett ett Kaiku-projekt. En enkät om arbetshälsan har genomförts och man gör också årligen upp en verksamhetsplan för företagshälsovården. Inom hovrättens domkrets har man ordnat frivillig utbildning för hovrättens personal och domarkåren vid de närmaste tingsrätterna. Domardagar ordnas varje år. Vid hovrätten fungerar ett s.k. sammanträdesledighetssystem, som innebär att varje år befrias sex ledamöter i tur och ordning i tre veckor för att de skall kunna utveckla sig själva. Hel- täckande utvecklingsdiskussioner förs med hela personalen.

Vid Rovaniemi hovrätt ingick utbildningsverksamheten i huvudsak i den fortbildning som stöder kvalitetstemanan och som genomförts inom kvalitetsprojektet för domstolarna inom hovrättens domkrets. Dessutom ordnade hovrätten intern utbildning om aktuella frågor.

Vid Rovaniemi hovrätt blev utvecklingsarbetsgruppen 21.8.2006 klar med ett betänkande som innehöll flera åtgärdsförslag i syfte att utveckla verksamheten, bl.a. för att öka

domarfokuseringen, utveckla arbetsfördelningen och arbetsmetoderna samt förbättra arbetsklimatet, teamarbetet och gemenskapen inom hela hovrätten.

De utvecklingsdiskussioner som det nya lönesystemet kräver har förts för kanslipersonalens del. Personalen har haft möjlighet att välja mellan ett gym- eller simhallspaket eller massage som understötts av arbetsgivaren. Hovrättens hela personal företog ett kommunbesök till Brahestad och Ylivieska 7-8.9.2006.

Vid högsta domstolen ordnades en enkät om arbetshälsan under verksamhetsåret. Under 2007 försöker man hitta lösningar på problemen. Satsningar har gjorts på utbildning för föredragandena och särskilt på kunskapen om Europeiska gemenskapernas lagstiftning.

En betydande del av tingsrätternas lagmän kommer att gå i pension under de närmaste åren. Tingsrätterna måste beakta utvecklandet av personalens kunnande och den åldrande personalen i synnerhet inom ledarutbildningen. För närvarande har det ordnats högklassig ledarutbildning för de tjänstgörande cheferna. Motsvarande utbildning borde inledas även för den yngre domarkåren som är intresserad av ledarskap.

Den åldrande personalen är en stor utmaning som berör hela domstolsväsendet. Av denna anledning borde inte domstolarna ensamma behöva fundera på lösningar och klara av sina problem. Detta är inte heller ett förnuftigt sätt att använda de knappa resurserna. Lösningar på de problem som åldrandet medför borde dryftas på riksnivå.

De senaste 15 åren har det genomförts stora förändringar inom domstolsväsendet och förändringarna fortsätter. I många avseenden förorsakar förändringarna emellertid osäkerhet som avspeglar sig i arbetshälsan och arbetsmotivationen. Det borde t.ex. fås en öppen, långsiktig plan för utvecklandet av tingsrättsnätverket. Likaså borde det fattas slutgiltiga beslut i fråga om fastighetsärenden och ostridiga fordringsmål. Det måste också ses till att personalen informeras om reformerna och planerna i rätt tid och tillräckligt. Härigenom skapas en grund för personalens arbetshälsa, arbetsmotivation samt en god anda på arbetsplatsen.

5 UTLÅTANDE OM UTVÄRDERING OCH BEKRÄFTELSE I FRÅGA OM DEN INTERNA KONTROLLEN

5.1 Tingsrätterna

Tingsrätternas verksamhet grundar sig på den arbetsordning som respektive tingsrätt fastställt. Anvisningar om den interna kontrollen vilka hänför sig till administrationen, t.ex. datasäkerhetsplan, jämställdhetsplan och kommunikationsplan, har getts och personalen har informerats om dem. Personalen har också getts anvisningar om hur man klarar av olika farliga situationer och olycksituationer samt säkerhetsanvisningar för kundservicen.

Tingsrätterna iakttar justitieministeriets ekonomistadga och vid en del av tingsrätterna har den kompletterats med egna interna anvisningar eller föreskrifter. Det har fastställts vem som granskar och godkänner utgifter. Anslagsanvändningen följs kontinuerligt och vid en del tingsrätter utarbetas en uppföljningsrapport varje månad. Överföringen av ekonomi- och personalförvaltningen till Servicecentralen har krävt extra arbete och medfört osäkerhet.

Inom ämbetsverken känner man väl till förvaltningsförfattningarna och ovan nämnda anvisningar och föreskrifter och de iakttas också.

Målen sätts under de resultatförhandlingar som årligen förs med justitieministeriet. Vid en del av tingsrätterna förs varje år utvecklingsdiskussioner med personalen. Man följer regelbundet med hur målen uppnås och hur informationen förmedlas till personalen. I vilken mån målen uppnåtts bedöms också i de olika tingsrätternas årsberättelser, där de centrala nyckeltalen publiceras.

Vid vissa tingsrätter utarbetas varje månad en uppföljningsrapport över inkomna, avgjorda och anhängiga ärenden. Avgörandetakten och rättsskipningens kvalitet följs. Samtidigt övervakas att ärendena behandlas omsorgsfullt och snabbt och att lagen tillämpas på ett enhetligt sätt.

Tingsrätterna kan inte direkt påverka datasystemens funktionsduglighet. Efter övergången till XP-systemet har det förekommit funktionsstörningar och långsamhet i tillämpningarna. När det gäller upphandlingsfunktionen iakttas gällande författningar anvisningar, föreskrifter samt ministeriets ramavtal.

5.2 Hovrätterna

Strävan är att styra hovrätternas verksamhet i enlighet med principerna för god förvaltning. Personalen är erfaren och känner till riktlinjerna för verksamheten, verksamhetsprinciperna samt de viktigaste reglerna för verksamheten. Följande års mål slås fast under resultatförhandlingarna med justitieministeriet. Hovrättens resultatmål delas upp i submål för avdelningarna och i riktgivande mål för ledamöter och föredragande. I vilken mål resultatmålen uppnås och hur behandlingen av ärenden framskrider samt behandlingstiderna följs genom rapporter som behandlas i ledningsgruppen, på avdelningsmötena och vid behov i diskussioner mellan hovrättslagmannen och enskilda tjänstemän. Vid hovrätterna förs regelbundet utvecklingsdiskussioner med personalen. Efter resultatförhandlingarna görs det överenskomna resultatmålet till hela husets mål genom dessa diskussioner.

Upphandlingen av datasystem och ansvaret för deras funktionsduglighet har externaliserats till justitieförvaltningens datateknikbyrå. När det gäller upphandlingsfunktionen försöker man iakttä centraliserad upphandling. Aktualiteten hos olika anvisningar och planer för hovrätterna har granskats och de har uppdaterats enligt behov. Datasäkerhetsplaner har utarbetats och arbetsordningarna har setts över.

På grund av de personalminskningar som gjorts under de senaste tio åren är hovrätternas resurser så knappt dimensionerade att hovrätterna inte mera förmår öka sin produktivitet jämfört med den nuvarande nivån. Bidragande orsaker till detta är de delvis betydande svagheter som finns inom IT-tjänsternas funktioner, etableringssvårigheterna i anslut-

ning till servicecentralprojektet, det stora antalet huvudförhandlingar, de begränsade möjligheten att använda sällning, den bristande flexibiliteten i anslutning till rättegångsförfarandet. Produktiviteten påverkas också av att personalen blir äldre och de problem med arbetshälsa och sjukdom som beror på att man arbetar på det yttersta av resurserna samt de fortlöpande ändringarna som skall genomföras på kort tid och av vilka många trots goda mål har visat sig leda till ringa resultat.

5.3 Högsta domstolen

En ny lag om högsta domstolen gavs 2005 och en ny arbetsordning trädde i kraft 2006. Personalen är erfaren och känner till författningarna om verksamheten. Dessutom utbildas personalen och informeras om förändringar. Förmännen leder och övervakar de underlydandes verksamhet.

Under de årliga resultatförhandlingarna mellan justitieministeriet och högsta domstolen kommer man överens om resultatmålen för följande år. Högsta domstolens president, kansli Kommission, kanslichef samt cheferna för ärendegrupperna följer regelbundet med i vilken mån resultatmålen uppnås och hur behandlingen av ärenden framskrider samt behandlingstiderna. Vid behov diskuterar man med enskilda tjänstemän hur målen uppnåtts. Omkostnadsanslagens användning och tillräcklighet följs varje månad. Årliga utvecklingsdiskussioner har redan i flera års tid förts med kanslipersonalen. Utvecklingsdiskussioner med föredragandena inleds 2007.

Vid högsta domstolen följer man särskilt noga med omständigheter som är centrala med tanke på dess verksamhet, t.ex. behandlingen av ärenden och användningen av resurser samt personalens arbetshälsa och utvecklingen av dess kunnande. Som bäst utreds metoder för att överföra tyst kunskap samt effektivisera introduktionen av ny personal för att undvika problemsituationer till följd av personalomsättning. Man försöker påverka personalens arbetsmotivation samt behandlingstiderna genom att utveckla arbetsmetoderna.

Högsta domstolen utarbetade en datasäkerhetsplan 2006. En återhämtningsplan för dataadministrationen blir klar 2007.

5.4 Arbetsdomstolen

Arbetsdomstolen är en liten domstolsenhet. Detta har möjliggjort en lätt förvaltningsorganisation och direkt växelverkan. Förutom kommunikation som sker genom personliga samtal och via e-post ordnas årligen flera personalmöten där man behandlar aktuella frågor och problem. Dessutom samlas juristerna och vid behov även ledamöterna till egna möten för att diskutera frågor i anslutning till rättsskipningen. Personalomsättningen har varit liten så arbetstagarna är i huvudsak mycket erfarna personer som känner till arbetsplatsens regler.

Man följer regelbundet med hur de resultatmål som överenskommit med justitieministeriet uppnås. Särskild uppmärksamhet fästs vid nivån på och enhetligheten hos rättsskipningen. Resultatdiskussionerna, som har förts med kanslipersonalen, utvidgas 2007 till att omfatta hela personalen.

Arbetsdomstolens avgörandekapacitet är inte tillräcklig, om ärendemängderna etableras på nuvarande nivå, dvs. varje år anhängiggörs 170 – 180 ärenden. Stressen syns också i hur personalen orkar i arbetet, något som med företagshälsovårdens hjälp har följts med några års mellanrum, senast genom tester och undersökningar som genomfördes 2006. För att underlätta situationen har man inlett ett utvecklingsprojekt, med vars hjälp man försöker utveckla arbetsmetoderna och spara resurser. Projektet, som också är förenat med kvalitativa mål, genomförs under 2007, delvis i samarbete med arbetsdomstolens ledamöter och kunder.

På grundval av riskanalyser utarbetades under 2006 ett verksamhetsprogram för arbetarskyddet och en datasäkerhetsplan för arbetsdomstolen.

Helsingfors 15.3.2007

Pauliine Koskelo

Esko Oikarinen

Antero Palaja

Markku Arponen

Lauri Melander

Mikko Könkkölä

Pertti Nieminen

Pekka Orasmaa

Kauko Huttunen

Harri E. Mäkinen

Markku Brax

Pekka Laitinen

Leena Tokola

Juha-Matti Murto

Hanna Nikkilä